

СЛУЖБЕН ВЕСНИК

НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

„Службен весник на СРМ“ излегува по потреба. Ракописите не се враќаат. Огласи по тарифата.

Понеделник, 24 декември 1973
Скопје

Број 44

Год. XXIX

Претплатата за 1973 година изнесува 150 динари. Овој број чини 4 дин. Жиро сметка 40100-601-128

425

Врз основа на член 69 став 1 точка 1 од Законот за заштита од пожар („Службен весник на СРМ“ бр. 32/71), републичкиот секретар за внатрешни работи донесува

П РА В И Л Н И К

ЗА УНИФОРМАТА И ФУНКЦИОНАЛНИТЕ ОЗНАКИ, КАКО И ЗА ЗАШТИТНАТА ОПРЕМА НА РАБОТНИЦИТЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ ПРОТИВПОЖАРНИ ЕДИНИЦИ

Член 1

Униформата на работник на професионална противпожарна единица (единица) се состои од зимска, летна и свечена униформа.

Зимската униформа се состои од капа-титовка, блуза, панталони, кожен капут во големина од $\frac{3}{4}$, полуцизми или длабоки чевли, кожни ракавици, кошула и вратоврска.

Летната униформа се состои од капа-титовка, блуза, панталони, плитки чевли, кошула и вратоврска, како и од мантил за дожд.

Свечената униформа се состои од шапка, блуза, панталони, кошула, плитки чевли и вратоврска.

1. Зимска униформа

Член 2

Зимската блуза, панталоните и капата-титовка се изработуваат од волнена ткаенина полукамгарнен штоф темно-сива боја.

Кожниот капут се изработува од кожа темно-костенлива боја и е поставен со трико ткаенина или со крзно.

Чизмите или чевлите се изработуваат од црн кожен бокс.

Кожните нараквици се изработуваат од кожа темно-костенлива боја и се поставени со трико ткаенина или со крзно.

Кошулите се изработени од пуплин или синтетско влакно темно-сива боја.

Член 3

Кројката на зимската униформа е следната:

1. Капата-титовка од предната страна е висока 50—60 мм., задната страна 60—70 мм., а на средината 90—100 мм. Околу дното на титовката се остава испуст од светло-црвена боја широк 2 мм. Од внатрешната страна е поставена, а на долниот дел има знојница од истиот материјал широк 40 мм. На предниот дел од капата се носи црвена петокрака ѕвезда со пречник од 28 мм.

2. Блузата е отворена со ревери без изрез на струкот и се закопчува со четири копчиња сива боја со видлив противпожарен знак на нив. Блузата е долга до половина на дланката од природно

испружена рака. На задниот дел има преклопен п осек, а на станиите и на гадниот дел од нив порешната страна има по еден пришиен џеб со набори на средината и со капаци кои се закопчуваат со мали копчиња. Широчината на горните џебови е 12—14 см., а на долните 18—20 см. Ракавите се едноставни без просеци и копчиња. Блузата има нараменици и нивната широчина до ракавите изнесува 60, а кај вратот 45 мм. Нарамениците на едниот крај се сошени за ракавот, а на другиот се закопчуваат до околувратникот со мало копче. Блузата и ракавите се поставени.

3. Панталоните имаат обична кројка без манжети. Од страна по шавот имаат испуст од светло-црвена боја широк 2 мм. Средната широчина на долниот дел од ногавиците изнесува 23—24 см. На панталоните има два џеба од страна ушени, еден одназад и еден мал однапред.

4. Кожниот капут има обична кројка со кратко усечени џебови.

5. Чизмите се изработуваат од јунешки бокс со кожна постава. Ѓоновите се од гума со ребреста основа шиени или ковани. Височината на чизмите е од 25—28 см.

6. Кожните нараквици се изработени со пет прсти обичен крој.

7. Кошулите имаат обична кројка со двострук мек околувратник и долги ракави.

8. Вратоврската е од свила или сличен материјал, сиво-маслинеста боја во еден тон и обична кројка.

2. Летна униформа

Член 4

Летната титовка, блузата и панталоните се изработуваат од лесен материјал — тергал ткаенина сива боја.

Член 5

Деловите на летната облека, освен кошулата, имаат ист крој како и соодветните делови од зимската униформа.

Кошулата е од типот „Монтгомери“ сиво-маслинеста боја и се носи со или без блуза. Кошулата има два џеба сошени од страна во висина на градите со капаци кои се закопчуваат со мали копчиња. Широчината на џебовите изнесува 8—10 см., а должината 10—12 см., ракавите се со нормална должина со еднократни манжети.

Мантилот за дожд се изработува со наметка за главата и колан. Истиот е со комотна кројка така да може да се носи преку униформа. Предната страна, од рамената до градите, а задната од рамената преку плешките, дуплирана е од ист материјал. Околувратникот е прилагоден така да може да се носи отворен или затворен. На двете страни се наоѓа по еден косо просечен џеб, а копчињата се од иста боја како и мантилот. Мантилот за дожд се изработува од материјал што не пропушта вода и е сиво-маслинеста боја.

3. Свечена униформа**Член 6**

Свечената шапка, блузата и панталоните се изработуваат од волнена ткаенина (камгарн штоф) темно-сива боја.

Кошулата е со обичен крој од бела боја.

Вратоврската е со обична кројка во темно-плава боја.

Член 7

Свечената униформа се изработува по следната кројка:

1. Шапката е вообичаена кројка и на венецот од кружниот шав овивчена со светло-црвен испуст. Шапката има црн лакиран сонцобран и на него е поставен соодветен подбрадник кој се прицврстува со две мали копчиња на краевите. На средина од венецот на шапката од предниот крај се носи црвена ѕвезда петокрака со пречник од 38 мм. Од внатрешната страна шапката е поставена со памучна постава и е пополнета со вата како и овивчена со знојник.

2. Блузата е со ревери отворена кројка и се закопчува на еден ред со три копчиња со спуштени ревери и во струк. Останатите делови се исти како и во член 4 точка 2 од овој правилник. Копчињата за закопчување и другите копчиња се метални во жолта боја со пожарникарски знак.

3. Панталоните се со иста кројка и широчина на ногавиците како во член 3 точка 3 од овој правилник.

4. Функционални ознаки**Член 8**

Функционалните ознаки, работниците на единицата ги носат на рамениците на блузите и летните кошули.

Ознаките се состојат од сребрени и златни ширити со широчина од 5 и 10 мм. во форма на правоаголник со врвот завртени кон вратот, како и прави златни ширити.

Ширитите се пришиени на рамениците без посебни подлоги, и тоа како следува:

1. за пожарникар-приправник еден правоаголен сребрен ширит од 5 мм.;

2. за пожарникар-квалификуван два правоаголни сребрени ширити од по 5 мм. на меѓусебно растојание од 5 мм.;

3. за водач на група три правоаголни сребрени ширити од по 5 мм. на меѓусебно растојание од 5 мм.;

4. за командир на одделение еден правоаголен златен ширит широк 5 мм. и прав ширит од 5 мм. на крај од нарамениците на 5 мм. до шавот на ракавот;

5. за заменик командир на вод два правоаголни златни ширити од по 5 мм. на меѓусебно растојание од 5 мм. и еден прав ширит од 5 мм. на крај од нараменицата на 5 мм. до шавот на ракавот;

6. за командир на вод три правоаголни златни ширити од по 5 мм. на меѓусебно растојание од 5 мм. и еден прав од 5 мм. на крајот од нараменицата на 5 мм. до шавот на ракавот;

7. за заменик командир на чета еден правоаголен златен ширит широк 10 мм. и еден прав ширит од 10 мм. на крајот на нараменицата на 5 мм. до шавот на ракавот;

8. за командир на чета еден правоаголен златен ширит од 10 мм., еден од 5 мм. на растојание од 5 мм. и еден прав ширит од 10 мм. на крајот на нараменицата на 5 мм. до шавот на ракавот;

9. за заменик командант на бригада два правоаголни златни ширити од по 10 мм. на растојание од 5 мм. и еден прав ширит од 10 мм. на крајот на нараменицата на 5 мм. до шавот на ракавот; и

10. за командант на бригада три правоаголни златни ширити од по 10 мм. на растојание од 5 мм. и еден прав ширит од 10 мм. на крајот од нараменицата на 5 мм. до шавот на ракавот.

Нарамениците од униформата на функциите од точка 4 до 10 од овој член овивчени се со златна боја.

5. Носење и одржување на униформа**Член 9**

Времето на носење на зимската и летната униформа се одредува од командирот на единицата зависно од годишното време и климатските услови.

Свечената униформа, по правило, се носи во деновите на државни празници и во свечени прилики, како и во други случаи ако тоа го нареди командирот на единицата.

Униформата се носи со сите делови и во уредна состојба.

6. Заштитна опрема**Член 10**

Заштитната опрема се состои од опрема за заштита во нормални и посебни услови.

Како посебни услови во смисла на претходниот став се сметаат особено оние во кои е создадена повисока температура или во кои се предизвикани хемиски, радиоактивни или други слични реакции.

Член 11

Во лична заштитна опрема во нормални услови спаѓаат: шлем, работен ремен, гас маска, спасително јаже, клин, батериска ламба и заштитен мантил.

Во заштитна опрема во посебни услови спаѓаат: изолациони апарати, заштитно-азбестни темекс и друга опрема — огртачи, прекривачи, паравани, гумени чизми, дегазациони средства, детектори и слично.

Заштитната опрема од став 1 и 2 од овој член треба да одговара на пропишаните стандарди.

Член 12

Заштитната опрема што е неисправна или недоволно сигурна не смее да се употребува.

7. Завршни одредби**Член 13**

Досегашната униформа се заменува со униформата пропишана со овој правилник по истек на рокот на нејзиното траење.

Одредбите од овој правилник што се однесуваат на функционалните ознаки ќе се применуваат по истек на 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој правилник.

Член 14

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“.

Бр. 04-16821/2
22 ноември 1973 година
Скопје

В. д. републички секретар,
Јездимир Богдански, с. р.

ОПШТИ АКТИ НА САМОУПРАВНИТЕ ИНТЕРЕСНИ ЗАЕДНИЦИ

ЗАЕДНИЦА НА ЗДРАВСТВЕНОТО ОСИГУРУВАЊЕ НА РАБОТНИЦИТЕ — ТИТОВ ВЕЛЕС

150.

Врз основа на лен 51 точка 8 од Статутот на Заедницата на здравственото осигурување на работниците, Собранието на Заедницата на здравственото осигурување на работниците — Титов Велес, на својата седница одржана на 31. X. 1973 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ФИНАНСИРАЊЕ НА СТРУЧНИТЕ УСЛУГИ ЗА КАТЕГОРИЗАЦИЈА НА ДЕЦА И МЛАДИНЦИ НА ОСИГУРЕНИЦИ СО ПРЕЧКИ ВО ПСИХОФИЗИЧКИОТ РАЗВОЈ ПРЕКУ ЦЕНТРИТЕ ЗА СОЦИЈАЛНИ РАБОТИ ВО ОПШТИНИТЕ НА ПОДРАЧЈЕТО НА ЗАЕДНИЦАТА

I

Фактичките трошоци за стручните услуги за категоризација на деца и младинци на осигуреници на Заедницата кај кои постојат пречки во психофизичкиот развој, со цел да се диференцира степенот на менталната ретардираност и определи видот на понатамошниот остручнување (школување), ќе ги сноси Фондот на Заедницата на здравственото осигурување на работниците — Титов Велес.

II

Надоместувањето на трошоците од претходната точка ќе го врши Стручната служба на Заедницата на претходно доставени фактури од центрите за социјални работи на општините од подрачјето на Заедницата.

Надоместоците на трошоците од претходниот став Стручната служба на Заедницата ќе ги исплатува на соодветниот центар за социјални работи кој ја обезбедил категоризацијата.

III

Оваа одлука влегува во сила осмиот ден по објавувањето во „Службен весник на СРМ“.

01- бр. 666

31 октомври 1973 година

Титов Велес

Претседател на Собранието,
Љ. Ашиков, с. р.

ЗАЕДНИЦА НА ЗДРАВСТВЕНОТО ОСИГУРУВАЊЕ НА РАБОТНИЦИТЕ — ГОСТИВАР

151.

Врз основа на член 88 став 1 од Законот за здравственото осигурување и задолжителните видови на здравствената заштита на населението („Службен весник на СРМ“ бр. 21/71), Собранието на Заедницата на здравственото осигурување на работниците — Гостивар, на седницата одржана на 23 февруари 1973 година, донесе

СТАТУТ

НА ЗАЕДНИЦАТА НА ЗДРАВСТВЕНОТО ОСИГУРУВАЊЕ НА РАБОТНИЦИТЕ — ГОСТИВАР

Глава I

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Осигурениците од подрачјето на општината Гостивар основаа Заедница на здравственото осигурување на работниците (во натамошниот текст: Заедница).

Заедницата е самоуправна организација на осигурениците-работници, во која тие, врз начелата на заемност и солидарност, самостојно ги утврдуваат правата и обврските од здравственото осигурување.

Во Заедницата се здружени осигурениците-работници, лицата што вршат самостојни професионални дејности, како и други лица на кои им е со закон и овој статут признаено својство на осигуреник-работник.

Член 2

Со овој статут се регулира кругот на осигурените лица, обемот на нивните права и обврски, начинот на обезбедување средства за остварување на осигурените права, составот и делокругот на органите на управувањето и времето за кое тие органи се избираат, условите и начинот на нивното избирање односно разрешување, начинот на остварувањето на самоуправните права на осигурениците, утврдувањето на прашањата што се регулираат со општи акти, прашањата за кои се одлучува по пат на референдум и начинот на вршењето на стручните и административните работи на Заедницата.

Член 3

Осигурениците задолжително се осигуруваат себе и членовите на своите семејства на здравствена заштита и другите права од здравственото осигурување утврдени со закон и овој статут.

Член 4

Во Заедницата осигурениците ги обезбедуваат и задолжителните видови на здравствената заштита што се утврдени со закон, а во рамките на програмата за спроведување на задолжителните видови на здравствена заштита во СРМ.

Член 5

Заедницата врши определени работи на спроведување на здравственото осигурување по конвенциите и другите меѓународни спогодби.

Член 6

Осигурениците за себе и членовите на своите семејства самостојно ги утврдуваат во Заедницата: здравствената заштита и другите права и обврски од здравственото осигурување, обемот и нивото на правата, условите и начинот на нивното користење, како и средствата потребни за остварување на тие права според законот и овој статут.

Член 7

Во рамките на Заедницата осигурениците ги здружуваат средствата заради остварување здравствена заштита и другите права од здравственото осигурување за себе и членовите на своите семејства.

Средствата за остварување на здравствената заштита и други права од здравственото осигурување се обезбедуваат со придонес од осигурениците, со придонес од обврзниците за плаќање на придонесот определен со закон и општите акти на Заедницата, со учество на општествено-политичките заедници и со други приходи.

Член 8

Правата од здравственото осигурување се остваруваат на товар на средствата на Заедницата до колку нивното користење е во согласност со начинот утврден со закон, овој статут и другите општи акти на Заедницата.

При користењето на определени видови здравствена заштита, осигурените лица партиципираат во трошоците кога е тоа предвидено со овој статут или општите акти на Заедницата.

Член 9

Во програмирањето, планирањето и унапредувањето на здравствената заштита и нејзината материјална основа, во развојот на самоуправните односи, во создавањето на што поповолни услови за користење на здравствената заштита и што порационална употреба на средствата на здравствената заштита, како и во спроведувањето на превентивните мерки и акции, Заедницата соработува со другите заедници на здравствено осигурување, работните организации, општествено-политичките заедници, здравствените работни организации и нивните асоцијации и другите организации.

Содржината и формите на соработката и обезбедувањето на финансиските средства потребни за спроведување на програмите и задачите за развој на здравствената заштита се утврдуваат преку самоуправното договарање.

Член 10

За определени ризици во спроведувањето на здравственото осигурување, Заедницата се реосигурува во Сојузот на заедниците на здравственото осигурување на работниците на Македонија.

Член 11

Никој не може да ги намали или ограничи правата на осигурените лица што им се обезбедуваат со закон и со овој статут.

Правата од здравственото осигурување не можат да се пренесуваат од едно на друго лице.

Паричните примања од здравственото осигурување што стасале за исплата до смртта на осигуреникот, а не биле исплатени можат да се наследуваат.

Член 12

Назив на Заедницата е: „Заедница на здравствено осигурување на работниците — Гостивар“. Седиштето на Заедницата е во Гостивар.

Член 13

Заедницата има својство на правно лице. Заедницата е регистрирана кај Окружниот стопански суд во Скопје.

Член 14

Заедницата има свој печат и штембил. На печатот кружно е испишан текстот: „Заедница на здравственото осигурување на работниците“, а во средината хоризонтално „Гостивар“. Штембилот е во форма на правоаголник во кој е испишано името на Заедницата со дополнување на број, датум и година.

Член 15

Статутот и другите општи акти на Заедницата задолжително се објавуваат во „Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“.

Член 16

Целокупната дејност на Заедницата како самоуправна организација треба да биде достапна на осигурениците. За таа цел Заедницата задолжително ги информира осигурениците за:

1. програмата за остварување и унапредување на здравствената заштита на осигурените лица;
2. договорните обврски на здравствените работни организации во поглед на пружањето на здравствените услуги на осигурените лица, цените и слично;
3. резултатите на финансиското работење на Заедницата;
4. другите поважни прашања кои се од поголем интерес за осигурениците (за мерките на порационална и поефикасна здравствена заштита, за воведување на нови или измена на постојните права од здравственото осигурување, за условите на остварување на тие права и слично).

Информирањето на осигурениците се врши по пат на средствата за јавно информирање (печатот, радиото, телевизијата и сл.) или по пат на собирања на осигурениците.

Годишниот извештај за работењето и завршената сметка на Заедницата задолжително се доставуваат на Собранието на општината — Гостивар.

Глава II**САМОУПРАВУВАЊЕ ВО ЗАЕДНИЦАТА****Член 17**

Осигурениците во рамките на Заедницата го остваруваат самоуправното одлучување непосредно — по пат на референдум и преку собираите односно одборите на осигурениците и посредно — преку Собранието на Заедницата и нејзините органи.

Член 18

Непосредното самоуправување во Заедницата осигурениците го остваруваат:

- со непосредно одлучување за поважните прашања по пат на референдум,
- со непосредно изјаснување по предлозите за поважните општи акти на Заедницата преку собираите и одборите на осигурениците.

Референдум**Член 19**

По пат на референдум осигурениците задолжително одлучуваат:

1. кога се менува кругот на осигурените лица утврден со овој статут; и
2. во случај на соединување со друга заедница на здравственото осигурување од иста категорија осигуреници односно различна категорија осигуреници.

Член 20

Референдум може да се распише во следните случаи:

1. при воведувањето на нови видови на здравствена заштита и проширување односно укинување на одделни права на осигурениците;
2. донесување на општи акти за учеството на осигурените лица во поднесувањето на дел од трошоците за користење одделни видови здравствена заштита;
3. во други случаи кога Собранието на Заедницата оцени дека одлучувањето на осигурениците по пат на референдум е целесходно.

Член 21

Одлука за распишување на референдум поднесува Собранието на Заедницата по сопствена иницијатива или на предлог на осигурениците односно на органите на Заедницата, на начин и постапка утврдени со овој статут.

Член 22

Изјаснување по пат на референдум можат да предлагаат:

1. осигурениците — непосредно;
2. Извршниот одбор на Собранието на Заедницата.

Предлогот за распишување на референдум мора да биде поткрепен со образложение а се поднесува на Собранието на Заедницата во писмена форма.

Собранието на Заедницата задолжително распишува референдум во случаите од член 20 став 1 точка 1 и 2 кога тоа го бараат $\frac{1}{4}$ од вкупниот број осигуреници од подрачјето на Заедницата.

Член 23

Со одлука за распишување на референдум се утврдуваат прашањата по кои ќе се одлучува на референдумот, како и времето за неговото спроведување.

Член 24

Референдумот се спроведува со тајно гласање со гласачки ливчиња истовремено на целото подрачје на Заедницата.

Прашањата на гласачкото ливче мора да бидат формулирани прецизно и недвосмислено така што учесникот на референдумот може да одговори со „за“ или „против“ предлогот.

Член 25

Собранието на Заедницата именува комисија за спроведување на референдумот, која има претседател, четири члена и ист број заменици.

Член 26

Референдумот се смета за полноважен ако на истиот учествуваат повеќе од 50% од вкупниот број на осигурениците запишани во гласачките списоци.

Ке се смета дека на референдумот е усвоена одлуката за која гласале мнозинство од учесниците во гласањето.

Член 27

Референдумот се спроведува според одредбите на Законот за постапката за распишување и спроведување на референдумот („Службен весник на СРМ“ бр. 29/69) и одредбите на овој статут.

Собири на осигуреници**Член 28**

Собирите на осигурениците се една од непосредните форми на самоуправувањето на осигурениците во здравственото осигурување.

Член 29

На собирите осигурениците се изјаснуваат по предлозите на: Статутот на Заедницата, Програмата за мерките за унапредување на здравствената заштита на осигурениците, Правилникот за начинот и условите за остварување на здравствената заштита, одлуките за височината на придонесите и за другите поважни прашања од здравственото осигурување кога за тоа одлучува Собранието на Заедницата.

Член 30

Собирот на осигурениците го сочинуваат осигуреници-работници од еден орган односно работна или друга организација или организација на здружен труд ако нивниот број не е помал од 200.

Осигурениците од повеќе помали органи односно работни и други организации или организации на здружен труд сочинуваат еден собир на осигуреници со тоа што нивниот број не може да биде помал од 200, освен во исклучителни случаи кога во цели населени места вкупниот број на осигурениците е помал од 200.

Членовите на здруженијата на пензионерите и инвалидите на трудот, како и осигурениците кои вршат самостојни професионални дејности, по правило, сочинуваат посебни собири или поради малиот број се приклучуваат кон други собири на осигуреници.

Член 31

Собирот на осигурениците полноважно работи ако на него присуствуваат повеќе од 20% од осигурениците од работните организации за кои се одржува собирот а заклучоците ги усвојува со мнозинство на гласови од присутните.

Органи на самоуправување на Заедницата**Член 32**

Органи на самоуправување на Заедницата се:
1. Собранието,
2. Одборите на осигуреници.

Член 33

Собранието е највисок орган на управувањето на Заедницата.
Собранието се состои од 31 член.

Член 34

Собранието го сочинуваат членови избрани од осигурениците по изборни единици.

Изборните единици ги утврдува Собранието со посебна одлука како и начинот на изборот.

Собранието од редот на своите членови избира претседател и негов заменик.

Член 35

Мандатот на членовите на органите на управувањето на Заедницата трае 4 години.

Никој не може повеќе од двапати едноподруго да биде член на исти органи на управувањето на Заедницата.

Член 36

За член на орган на управувањето на Заедницата може да биде избран осигуреник на кого тоа својство му е утврдено со закон и овој статут.

Работниците вработени во Службата на Заедницата не можат да бидат избрани за членови на органите на управувањето на Заедницата, освен за членови на постојани или повремени одбори и комисии.

Член 37

На членовите на органите на управувањето на Заедницата мандатот може да им престане и пред истекот на времето за кое се избрани и тоа:

1. со оставка;
2. со отповикување односно разрешување;
3. со престанок на својството осигуреник на Заедницата односно со вработување надвор од подрачјето на Заедницата.

Член 38

Во случај на престанок на мандатот на членови на одделни органи на управувањето на Заедницата на еден од начините наведени во претходниот член, на нивно место се избираат нови со дополнителни избори.

По исклучок, дополнителен избор нема да се изврши во колку до истекот на мандатот на членовите на органот на управувањето не останува повеќе од шест месеци.

Член 39

Начинот на изборот и отповикувањето како и начинот на кандидирањето и сите други прашања во врска со изборот на органите на управувањето на Заедницата и нејзините помошни тела се регулира со Правилникот за избор и отповикување на органите на управувањето на Заедницата.

Член 40

Собранието работи на седници кои можат да се одржат ако на седницата присуствуваат повеќе од половина од членовите на Собранието.

Собранието ги донесува општите акти со мнозинство на гласови од присутните членови освен во случаите кога со закон односно овој статут за донесувањето на некој акт е предвидено поинакво мнозинство.

Собранието на Заедницата и неговите органи работат според Деловникот за работа на органите на управувањето на Заедницата што го донесува Собранието.

Член 41

Работата на членовите на Собранието и неговите органи е почесна.

На членовите на управувањето на Заедницата им припаѓа надоместок на патни трошоци и надоместок за изгубена заработувачка (личен доход). За времето поминато на седници, може со посебна одлука на Собранието да се одреди паушален надоместок.

Условите за остварување на надоместоците и нивната височина Собранието ги регулира со посебна одлука.

Член 42

Членот на Собранието за својата работа одговара на Собранието и на изборното тело што го избрало.

Телото што го избрало членот на Собранието може и да го отповика.

Член 43

Членот на Собранието е должен да присуствува на седниците на Собранието.

Членот на Собранието е должен да учествува во разгледувањето на предлозите и другите материјали на седницата и има право да ги изнесува своите мислења, забелешки и предлози.

Членот на Собранието е должен осигурениците од избраната единица која ја претставува редовно да ги запознава со општите и другите акти кои треба да ги донесе Собранието, за работата на истото, како и да го известува Собранието за забелешките и предлозите на осигурениците.

Членот на Собранието е должен да ги врши сите функции и задачи што ќе му ги довери Собранието.

Ако членот на Собранието трипати неоправдано отсутствува од седниците на Собранието на Заедницата и нејзините органи, Собранието поднесува предлог за отповикување до изборното тело што го избрало.

Собрание на Заедницата

Член 44

Собранието на Заедницата во својот делокруг на работа ги врши следните работи:

1. донесува статут и други општи акти со кои се утврдуваат правата и обврските на осигурениците;

2. утврдува програма за дејноста на здравственото осигурување и мерки за унапредување на здравствената заштита на осигурените лица, ја определува политиката на користењето на средствата на Заедницата, дава насоки за функционирање на Службата со цел за правилно и навремено остварување правата на осигурениците и рационално работење на фондовите на Заедницата, како и економично трошење и рентабилно вложување на средствата на Заедницата;

3. утврдува стапки односно тарифи на придонесот за здравствено осигурување;

4. утврдува основица за определување на придонесот за здравствено осигурување на лицата кои вршат самостојни професионални дејности и за други категории осигуреници ако со посебни прописи не е утврдена основица;

5. утврдува стапка по која се издвојуваат средствата во резервниот фонд на Заедницата;

6. донесува финансиски планови и ги усвојува завршните сметки на фондовите на Заедницата;

7. одлучува за обезбедување дополнителни средства и на начинот на покривање на загубите во работењето на фондовите на Заедницата;

8. одлучува за вложување на расположивите средства на Заедницата во депозит кај банката и за давање на наменски кредити од расположивите средства;

9. одлучува за склучување спогодба со општествено-политичките заедници за вршење определени работи за обезбедување здравствена заштита и спроведување на задолжителни видови на здравствена заштита на неосигурените лица;

10. одлучува за склучување спогодба со други интересни заедници и фондови за вршење на определени стручни, финансиски и административни работи за тие заедници од страна на Службата на Заедницата;

11. спогодбено со другите заедници на здравственото осигурување го определува начинот на управувањето на фондот на реосигурувањето, обемот на ризиците што се реосигуруваат, тарифите на премиите за осигурувањето, надоместоците што се обезбедуваат во случај на настапувањето на реосигурените ризици и условите и постапката за остварување на овие ризици;

12. одлучува за склучување договори со здравствените работни организации за пружање на здравствените услуги на осигурените лица;

13. соработува со други органи и организации во работите од заеднички интерес, а посебно во поглед на програмирањето и спроведувањето на здравствената заштита на населението;

14. ги избира и отповикува членовите на Извршниот одбор и другите органи на Собранието;

15. ја утврдува организацијата на Службата на Заедницата и дава согласност за систематизацијата на работните места;

16. го именува и разрешува директорот на Заедницата и раководните работници на Службата;

17. дава согласност на општите акти на работната заедница на Службата на Заедницата за кои таква согласност е пропишана со овој статут;

18. го утврдува износот на средствата потребни за вршење на стручните, административните и финансиските работи на Заедницата;

19. ги разгледува прашањата, предлозите и барањата што ќе му бидат упатени на Собранието;

20. именува и отповикува членови на Сојузот на заедниците на здравственото осигурување на работниците на Македонија и одлучува за други работи во врска со членството во асоцијацијата на здравственото осигурување на ниво на Федерацијата;

21. Собранието на Заедницата врши и други работи што му се ставени во делокруг со закон, овој статут и другите општи акти на Заедницата.

Претседател на Собранието

Член 45

Претседателот ја претставува Заедницата во согласност со законот, прописите донесени врз основа на закон, овој статут и другите акти на Заедницата.

Претседателот на Собранието врши и други работи утврдени со Деловникот на Собранието.

За својата работа претседателот е одговорен на Собранието.

Одбори на осигурениците во работни организации

Член 46

Во работните организации со преку 300 осигуреници се формираат одбори на осигурениците.

Одборот на осигурениците го именува највисокиот орган на управувањето во работната организација.

Член 47

Одборот на осигурениците расправа за општите акти на Заедницата и по нив дава мислења, забелешки и предлози.

Одборот предлага на Собранието на Заедницата преземање мерки за:

— унапредување на здравствената положба на осигурениците (преземање на превентивни мерки и друго),

— намалување на отсуството од работа, и

— економично и рационално користење на средствата на фондовите на Заедницата за обезбедување поефикасна здравствена заштита на осигурениците.

Органи на Собранието на Заедницата

Член 48

Органи на Собранието на Заедницата се:

- Извршниот одбор;
- Комисијата за жалби;
- Директорот на Заедницата; и
- Комисијата за избор и именување составена од 5 члена.

Собранието на Заедницата може по потреба да формира и други помошни тела за разгледување, односно проучување на одделни прашања, чија работа трае до извршувањето на задачата.

Извршен одбор

Член 49

Извршниот одбор е извршен орган на Собранието на Заедницата.

Извршниот одбор се грижи за правилно и благовремено спроведување и извршување на одлуките и заклучоците на Собранието на Заедницата.

Извршниот одбор ги разгледува нацртите на општите и другите акти што ги донесува Собранието и го утврдува предлогот на истите.

Член 50

Извршниот одбор ги врши особено следните работи:

1. се грижи за благовремено и правилно извршување на одлуките и заклучоците на Собранието на Заедницата;

2. се грижи за правилно остварување правата на осигурените лица;

3. се грижи за извршување на финансиските планови во поглед на остварувањето на приходите и расходите како и за рационално користење и вложување на средствата од фондовите на Заедницата согласно насоките и заклучоците на Собранието на Заедницата;

4. поднесува на Собранието предлог-програма за спроведување и унапредување на здравствената заштита на осигурените лица и утврдува предлози на финансиските планови и завршните сметки на фондовите на Заедницата;

5. утврдува предлози за склучување договори со здравствените и други организации кои учествуваат во спроведувањето на здравственото осигурување;

6. ги разгледува условите под кои осигурените лица ја остваруваат здравствената заштита и другите права од здравственото осигурување за која цел презема или предлага на другите органи или организации преземање на соодветни мерки;

7. ги разгледува поплаките на осигурениците во врска со работата на Заедницата и услугите што ги пружаат здравствените работни организации и презема односно предлага соодветни мерки;

8. по предлог на органот на работната заедница на Службата го утврдува предлогот за износот на средствата потребни за вршење на стручните, административните и финансиските работи на Заедницата;

9. утврдува предлог-статут и предлози на другите општи акти на Заедницата;

10. прибира и ги проучува сугестиите и предлозите на осигурениците во врска со остварувањето правата на осигурениците за рационално трошење на средствата на фондовите;

11. врши и други работи што ќе му бидат ставени во надлежност на Собранието на Заедницата.

Член 51

Извршниот одбор на Собранието се состои од 9 члена.

Членовите на Извршниот одбор се избираат од редот на членовите на Собранието.

Изборот на членовите на Извршниот одбор се врши на седницата на која се конституира Собранието.

Мандатот на членовите на Извршниот одбор трае 4 години.

Извршниот одбор од редот на своите членови избира претседател и негов заменик.

Комисија за жалби

Член 52

Комисијата за жалби ги врши следните работи:

1. решава во втор степен по жалбите изјавени од осигурените лица против решенијата на Службата на Заедницата донесени во постапка за остварување на правата од здравственото осигурување;

2. разгледува забелешки и предлози на осигуреници и работни организации во врска со остварувањето на одделни права од здравственото осигурување;

3. врши и други работи за кои ќе ја овласти Собранието на Заедницата односно Извршниот одбор.

Директор на Заедницата

Член 53

Директорот на Заедницата е индивидуален извршен орган на Собранието на Заедницата.

Директорот е раководител на Службата на Заедницата.

Во случај на отсутност на директорот или друга спреченост за вршење на работите од неговата надлежност, него го заменува работник кој е за тоа овластен со овој статут или друг општ акт на Собранието на Заедницата односно на Службата на Заедницата.

Член 54

Директорот на Заедницата го именува Собранието на Заедницата врз основа на спроведен конкурс по предлог на конкурсната комисија.

Член 55

За директор може да биде именувано лице кое ги исполнува законските услови за избор на директор на установа и кое ги исполнува следните посебни услови:

1. да има завршено правен или економски факултет,

2. да има претходен работен стаж над 5 години на раководни работни места.

Глава III

ОСИГУРЕНИ ЛИЦА

1. Лица осигурени како работници

Член 56

Како работници осигурени на подрачјето на Заедницата се:

1. лица во работен однос со полно работно време на подрачјето на Заедницата како и југословенските државјани во работен однос во странство кај југословенските организации или во домаќинствата на тие осигуреници, ако седиштето на тие организации се наоѓа на подрачјето на Заедницата;

2. југословенските државјани вработени во странство, кои пред стапувањето во работен однос во странство имале место на живеење на подрачјето на Заедницата и тоа:

а) кај меѓународните или други организации по основ на меѓународен договор, ако со закон или според меѓународната спогодба не се задолжително здравствено осигурени,

б) кај странски работодавец — ако се вработиле со посредување на надлежниот орган за вработување и го регулирале своето осигурување пред однењето во странство, ако за тоа време не се задолжително здравствено осигурени кај странскиот носител на здравственото осигурување,

в) кај странски работодавец — ако се вработиле без посредување на надлежниот орган за вработување или без претходно регулирање на своето осигурување, осигурени се според овој статут, ако за тоа време не се задолжително здравствено осигурени кај странскиот носител на здравственото осигурување. Осигурувањето се засновува од денот на поднесувањето на пријава за осигурување, но најрано од денот на вработувањето во странство, а користењето на правата ќе започне во рок од шест месеци од засновувањето на осигурувањето;

3. членовите на претставничките тела и на нивните органи, избрани лица во општествените, здружените и самоуправните организации, коморите, здруженијата и сл. ако за таа работа примаат постојан личен доход;

4. членовите на занаетчиските задруги и членовите на рибарските задруги, на кои стопанската работа во задругата им е единствено или главно занимање;

5. уживатели на пензии и корисниците на правото на професионална рехабилитација и правото на вработување според прописите на инвалидското осигурување, како и југословенските државјани што примаат пензија или инвалиднина исклучиво од странски носители на осигурувањето додека престојуваат на подрачјето на Заедницата, ако со меѓународен договор не е определено поинаку;

6. лицата на доброволна практика (волонтери) што не примаат личен доход, ако работат со полно работно време;

7. учениците во стопанство, односно учениците во училиштата за квалификувани работници, за кои покрај училишната се изведува и практична настава во работната организација, училиштето или кај приватниот работодавец;

8. лицата што се привремено безработни (точка 1—4 од овој став) додека редовно се пријавуваат кај надлежниот завод за вработување на работниците, ако во Заводот се пријавиле во рок од 30 дена;

а) по престанокот на работниот однос или друга дејност, односно по престанокот на примањето надоместок на личен доход на кој имаат право врз основа на закон или по прописи донесени врз основа на закон,

б) по отслужувањето на воениот рок во Југословенската народна армија или по престанок на неспособноста за работа поради болест заради која се отпуштени од воената служба,

в) по отпуштањето од казнено-поправна установа, односно од завод, ако е применета мерка за безбедност со упатување во заводот поради чување и лекување,

г) од денот на престанокот на доброволната практика (волонтери);

9. лицата редовно пријавени кај надлежниот завод за вработување на работниците, ако во Заводот за вработување се пријавиле во рок од 60 дена;

а) од денот на завршеното стручно оспособување или школување,

б) од денот на отслужувањето на воениот рок во Југословенската народна армија или од денот на престанокот на неспособноста поради болест заради која се отпуштени од таа воена служба ако на отслужување на воениот рок стапиле во рок од 60 дена од денот на завршеното стручно оспособување односно школување;

10. иселениците-повратници што се населиле на подрачјето на Заедницата додека редовно се пријавуваат кај надлежниот завод за вработување на работници, ако во Заводот се пријават во рок од 30 дена од денот на враќањето во Социјалистичка Федеративна Република Југославија;

11. лица од точката 1—4 и точката 7 од овој член, по престанокот на работниот однос, односно друга дејност по основа на која се осигурени, и тоа:

а) додека примаат надоместок на личен доход според овој статут и прописите донесени врз основа на Статутот, и

б) додека примаат материјално обезбедување или привремен надоместок според прописите на инвалидското осигурување.

Лицата од точка 8 се осигурени ако непосредно пред настапување на наведените околности биле осигуреници најмалку 9 месеци непрекинато или 15 месеци со прекини во последните 2 години.

Одредбите од претходниот став нема да се применуваат на лицата од точка 9 и 10 на овој член.

Член 57

На осигурениците за време на неплатено отсуство преку 30 дена, им престанува правото на здравствено осигурување.

Организацијата што одобрила неплатено отсуство е должна да го одјави од осигурување со денот на неплатено отсуство.

Член 58

Како работници во смисла на членот 56 став 1 точка 1 од овој статут се осигурени и лицата што се во работен однос со најмалку половина од пропишаното полно работно време, лицата што се наоѓаат во два или повеќе работни односи, ако вкупното работно време во тие работни односи е најмалку еднакво на половината од полното работно време пропишано за работите на кои работат, како и лицата што се во работен однос кои како инвалиди работат онолку време колку што им одговара на нивната работна способност.

Член 59

Како работници се осигурени по овој статут, и тоа:

1. лицата на школување, стручно усовршување или постдипломски студии, кои поради тоа го раскинале работниот однос, ако за тоа време примаат стипендија;

2. лица кои организацијата пред засновувањето на работен однос со нив ги упати како свои стипендисти на практична работа во друга организација заради стручно оспособување, ако за тоа време примаат стипендија.

Член 60

Странските државјани на работа на подрачјето на Заедницата кај југословенски организации, односно кај приватни работодавци, или по основа на меѓународна спогодба, се осигуруваат себе си и членовите на своето семејство на здравствено осигурување под исти услови како и работниците — југословенски државјани.

Член 61

Здравствената заштита определена со овој статут и општите акти на Заедницата се обезбедува и на:

1. лицата кои учествуваат во младински работни акции кои по прописите за инвалидското осигурување се осигурени за сите случаи на инвалидност;

2. лицата кои учествуваат во организирани јавни работни акции ако на тие работи работат најмалку 6 часа дневно;

3. лицата кои се наоѓаат на предвојничка обука — логорување;

4. лицата припадници на територијалните единици, припадници на цивилната заштита за време на изведување на задачите на територијалната одбрана;

5. уживателите на постојаната државна помош дадена од страна на бившите президиуми на народните собранија или од страна на Извршниот совет;

6. уживателите на инвалиднина по прописите на инвалидското осигурување и тоа само за случај на потреба од лекување во врска со повреда или заболување што предизвикале телесно оштетување за кое им припаѓа право на инвалиднина.

Член 62

Здравствената заштита во случај на несреќа на работа и заболување од професионални болести во обем определен со овој статут и општите акти на Заедницата им припаѓа на:

1. учениците во средните училишта и студентите во вишите и високите училища, факултетите, уметничките академии, за времетраењето на практичната работа во врска со наставата;

2. лицата кои учествуваат на младински работни акции на кои по прописите на инвалидското осигурување се осигурени за сите случаи на инвалидност;

3. лицата кои учествуваат во организирани јавни работни акции;

4. лицата кои се наоѓаат на предвојничка обука;

5. лицата кои се наоѓаат на извршување задачи на територијална одбрана или на цивилна заштита;

6. лицата кои работат помалку од половина од полното работно време;

7. лицата кои се наоѓаат на стручно оспособување или преквалификација што ги упатил Заводот за вработување; и

8. припадниците на доброволните организации на противпожарната заштита.

Член 63

Лица кои на подрачјето на Заедницата вршат самостојна професионална дејност, имаат својство на осигуреник ако таа дејност им е единствено и главно занимање и тоа:

1. самостојните занаетчии, самостојните угостители и превозниците во јавниот патен сообраќај, кои врз основа на закон вршат една од овие дејности, а се запишани во со закон пропишан регистар, како и брачниот другар на умрен осигуреник кога врз основа на закон ќе продолжи со водење на занаетчиска работилница односно вршење на јавен превоз преку стручен работоводител.

Децата кои по смртта на самостојниот занаетчија, самостојниот угостител односно превозник во јавниот патен сообраќај ќе продолжат со водење на дуќанот односно ќе продолжат со вршење на превозот преку стручен работоводител, ако не се здобиле со право на семејна пензија, се осигурени како членови на семејството ако во поглед на годините на возраста, односно неспособноста за работа ги исполнуваат условите предвидени со овој статут.

Ако кај самостојниот занаетчија, самостојниот угостител односно превозникот во јавниот патен сообраќај работат и членовите на неговото семејство кои имаат стручна подготовка потребна за работа што ја врши како единствено и главно занимање, се осигуруваат како самостојни занаетчии, самостојни угостители, односно превозници;

2. писателите, ликовните уметници, уметниците на применетата уметност, сценските уметници, композиторите, признаените музички уметници-изведувачи, филмски уметници, преведувачите на научни литературни дела и артистите (уметници);

3. лицата што вршат адвокатура и се запишани во именикот на адвокатите;

4. лицата со наполнета 15 годишна возраст кои како членови на соодветни спортски организации се занимаваат со спорт;

5. продавачите на печат (колпортерите);

6. носачите на багаж на железничките станици — членови на Здружението на носачите на железница во Македонија;

7. другите лица што вршат самостојни професионални дејности во согласност со прописите за вршење на самостојна дејност до колку со нив е склучен договор за здравствено осигурување од Заедницата односно Сојузот на заедниците на здравственото осигурување на Македонија.

Член 64

Својство на осигуреник по одредбите на претходниот член се стекнува со:

1. денот на запишувањето на самостојната професионална дејност во регистар на соодветна дејност;

2. денот на стекнувањето на својство уметник, писател и друго (член 63 став 1 точка 2 од Статутот);

3. денот на запишувањето во именикот на адвокатите;

4. денот на признавањето на својство на спортист;

5. денот на стекнувањето на друго својство на осигуреник што врши самостојна професионална дејност предвидено со овој статут или друг општ акт на Заедницата односно договор.

Својството на осигуреник престанува со денот на бришењето на дејноста од соодветниот регистар на самостојната професионална дејност, односно од денот на престанокот на дејноста според која е осигурен.

Член 65

По овој статут осигурени се и членовите на семејствата на осигурениците-работници од членот 56, 58, 59 и 61 став 1 точка 5 од овој статут и членовите на семејствата на осигурениците што вршат самостојна професионална дејност (член 63).

Задолжително здравствено се осигурени и членовите на потесното семејство додека престојуваат во Југославија на лицата од членот 56 став 1 точка 2 под а), б) и в), ако со задолжителното здравствено осигурување на тие лица во странство не е обезбедена здравствена заштита од странскиот носител на осигурувањето.

Здравственото осигурување на членовите на семејства на лицата од членот 56 став 1 точка 2 под в) се обезбедуваат под исти услови како и на лицата од кои членовите на семејството го изведуваат ова право.

Член 66

Како членови на семејствата на осигурениците-работници и осигурениците што вршат самостојна професионална дејност се сметаат членовите на потесното семејство, брачниот другар и децата на осигуреникот родени во брак или вон брак, посинчиња или деца земени на издржување, внучиња, браќа, сестри и други деца земени на издржување, како и издржувани татко, мајка, очув, маќеа, посвоител, дедо и баба (родители на осигуреникот).

Членовите на семејството на осигурениците-странски државјани (член 66) се осигурени по овој статут додека престојуваат на подрачјето на СРМ.

Здравственото осигурување на тие членови на семејството за време на престојот во земјата чии државјани се, може да се обезбеди под услов на реципроцитет со меѓународен договор.

Член 67

Својството на осигурено лице — член на семејството на осигуреник се стекнува со:

а) членови на потесно семејство — со денот на склучување на бракот, за брачниот другар и за децата пасторчиња, со раѓање на детето во брак, признавање на татковство или со посвојувањето,

б) децата земени на издржување и издржувани родители — од денот на исполнувањето на пропишаните услови.

Член 68

Собранието на Заедницата со општ акт ги пропишува условите под кои се смета дека осигуреникот ги издржува членовите на семејството од членот 66 на овој статут.

Одредби за одделните членови на семејството

а) Брачен другар

Член 69

По одредбите на овој статут осигурени се:

1. брачниот другар на осигуреникот додека е со него во брак;

2. брачниот другар на умрен осигуреник кој по смртта на осигуреникот не се здобил со право на семејна пензија затоа што не навршил определени години на животот, ако во моментот на смртта бил постар од 40 години (жена) односно 55 години (маж). Ако брачниот другар е помлад од 40 односно 55 години го продолжува осигурувањето додека е редовно пријавен кај надлежниот завод за вработување на работниците ако се пријавиле во заводот во рок од 90 дена од денот на смртта на осигуреникот;

3. разведениот брачен другар на кој со судска одлука му е определено издржување, ако во моментот на разводот бил постар од 45 години (жена) односно 60 години (маж). Брачниот другар што во моментот на разводот бил помлад од 45 години односно 60 години, го продолжува осигурувањето според овој статут ако кај него постои инвалидност од I категорија во смисла на прописите за инвалидско осигурување.

б) Деца

Член 70

Децата на осигуреникот и децата кои осигуреникот ги зел на издржување осигурени се до навршувањето на 15 годишна возраст, а ако се на школување до крајот на пропишаното редовно школување, но најдоцна до наполнувањето на 26 годишна возраст.

Ако децата од став 1 на овој член го прекинале редовното школување поради болест, осигурени се и за времетраењето на таквата болест, а ако го продолжуваат редовното школување се продолжува осигурувањето и по истекот на определените возрастни граници, но најдолго толку колку што траел прекиниот на школувањето поради болест.

Ако децата од став 1 на овој член станат неспособни за самостоен живот и работа, во смисла на прописите за инвалидското осигурување, пред да наполнат 15 години односно додека се на редовно школување во смисла на став 1 и 2 од овој член, тие се осигурени и за сето време додека трае таквата неспособност.

Осигурени се и децата од ставот 1 на овој член што ќе станат неспособни за самостоен живот и работа во смисла на прописите на инвалидското осигурување по истекот на периодот од став 1 и 3 на овој член додека трае таквата неспособност ако осигуреникот ги издржува затоа што немаат сопствени приходи за издржување кои ги утврдува Заедницата во смисла на член 74 од овој статут.

Децата кои осигуреникот ги зел на издржување (член 67 став 1 точка б) осигурени се, по правило, ако немаат родители. Децата кои имаат еден или двајца родители, осигурени се како деца кои осигуреникот ги зел на издржување ако родителите поради својата здравствена состојба и други околности не се способни за стопанисување односно не се во состојба да се грижат за децата и нивното издржување, а децата и нивните родители немаат сопствени приходи доволни за издржување на децата.

в) Родители

Член 71

Родителите на осигуреникот (член 66) кои тој ги издржува поради тоа што немаат сопствени приходи доволни за издржување, осигурени се:

- 1) ако навршиле 65 години живот (мажи) односно 55 години (жени), или
- 2) ако се помлади, а не се способни за стопанисување, а таа неспособност е рамна на инвалидност од I категорија во смисла на прописите од инвалидското осигурување.

Родителите се осигурени по одредбите на овој статут и по смртта на осигуреникот ако не можат да остварат право на семејна пензија затоа што со пензионирањето на членовите на потесното семејство е исцрпен износот на основата за определување на семејна пензија.

Глава IV

ПРАВА ОД ЗДРАВСТВЕНОТО ОСИГУРУВАЊЕ

Општи одредби за правата

Член 72

Со здравственото осигурување, во случаите и под условите определени со овој статут, се обезбедува на:

1. осигурениците:
 - а) здравствена заштита;
 - б) надоместок на личен доход; и
 - в) надоместок на патните трошоци во врска со користење на здравствена заштита.
2. членовите на семејството на осигурениците:
 - а) здравствена заштита; и
 - б) надоместок на патни трошоци во врска со користење на здравствена заштита.

Во рамките на здравственото осигурување по овој статут на осигурените лица се обезбедува под определени услови парична помош за спрема на новородено дете и паричен надоместок за случај на смрт на осигурено лице.

Член 73

Правата од здравственото осигурување припаѓаат од денот на стекнувањето на својството осигуреник, ако за одделни случаи не се бара услов дека осигуреникот бил определено време здравствено осигурен по овој статут.

Кога стекнувањето на правото е условено со претходно осигурување, тоа право се стекнува ако со овој статут не е поинаку определено под услов ако осигурениците биле осигурени најмалку 9 месеци без прекин или 15 месеци со прекини за последните две години (во натамошниот текст: претходно осигурување). Кога осигурениците се задолжени сами за себе и за членовите на своето семејство да плаќаат придонес за здравствено осигурување, користењето на правата од овој статут условено е со определено плаќање на придонесот, со тоа што користењето на правата не може да започне ако стасаниот придонес не е уплатен најдоцна до крајот на наредниот месец во кој придонесот стасал за уплата. Запреното користење на правата се воспоставува од денот на намирување на сите стасани и неуплатени придонеси.

Член 74

Во време на претходното осигурување се сметаат периодите навршени пред настапување на определени околности односно случаи врз основа на кои се стекнуваат определени права и тоа во својство на осигуреник од член 63, 64, 66 и 70 од овој статут.

Временските периоди кои осигурениците ги поминале во еден или повеќе работни односи со вкупно работно време покусо од редовното работно време (член 64 од овој статут), се пресметуваат така што вкупниот број на часовите на таквата работа во определени периоди се пресметува на полно работно време.

Корисниците на правата на професионална рехабилитација и вработување според прописите за инвалидското осигурување и осигурениците-жени кои поради породување или нега на дете работат со скратено работно време, работата со скратено работно време се изедначува со работата со полно работно време.

При утврдување дали постои непрекинатото осигурување ќе се смета дека осигурувањето не е прекинато во случај на преоѓање од еден работен однос во друг ако до новото вработување не поминале повеќе од 30 дена, односно ако осигуреникот во тој рок се пријавил на надлежниот завод за вработување на работници.

Вработувањето непосредно пред стапувањето на отслужување на воениот рок во Југословенската народна армија се смета за непрекинато и се собира со времето на вработувањето по отслужувањето на воениот рок односно со престанокот на неспособноста поради болест заради која дошло до отпуштање од таа воена служба ако до повторното стапување во работен однос не поминало повеќе од 30 дена односно ако осигуреникот во тој рок се пријавил во надлежниот завод за вработување на работници.

Вработувањето непосредно пред заминувањето во странство поради стапување во работен однос за лицата кои за тоа време не се осигурени по овој статут, се смета за непрекинато и се собира со вработувањето по враќањето во Југославија, ако од враќањето до повторното стапување во работен однос не поминало повеќе од 30 дена, односно во тој рок осигуреникот се пријавил во заводот за вработување на работници.

Ако непосредно пред настапувањето на околностите од ставот 5 и 6 од овој член биле исполнети условите на претходното осигурување, претход-

ното осигурување ќе се смета за непрекинато, ако по престанокот на тие околности до стапувањето во работен однос не се поминати повеќе од 30 дена, односно ако осигуреникот во тој рок се пријавил во заводот за вработување на работници.

Одредби за одделни права

1. Здравствена заштита

Член 75

Заедницата ги обезбедува на сите граѓани настанети на подрачјето на Заедницата задолжителните видови на здравствена заштита кои се состојат од:

- а) откривање, спречување, сузбивање и лекување на туберкулозата, венеричните и другите заразни болести што подлежат на задолжително пријавување;
- б) нега и лекување на оние душевни болни што поради природата и состојбата на болеста можат да го загрозат својот живот и животот на другите луѓе или да ги оштетат материјалните блага на околината;
- в) здравствена заштита на жените во врска со бременост, породување, мајчинство и контрацепција;
- г) целосна здравствена заштита на новороденчињата, доенчињата и децата до 15 годишна возраст;
- д) здравствена заштита на школската младина и редовните студенти до определена старост и тоа преку: систематски прегледи и имунизација, заштита и лекување на забите, спречување, сузбивање и лекување на ревматичната треска, протетични и рехабилитациони мерки кај оштетувањето на аномалиите на видот и слухот и кај ортопедските аномалии и деформитети;
- ѓ) активност на рано откривање на малигните заболувања, шеќерната болест и мускулната дистрофија и нивно лекување;
- е) активност на здравствено воспитување на населението.

Член 76

Обемот на правата и поблиските критериуми за спроведување на одделни видови здравствена заштита од претходниот член, се утврдуваат со програма што ја донесува Собранието на Социјалистичка Република Македонија до 31 октомври во годината за наредната година.

2. Несреќи на работа и заболување од професионални болести

Член 77

Во случај на несреќа на работа и заболување од професионални болести на осигурениците-работници од членот 56 став 1 точка 1, 4 и 6 и лицата што вршат самостојна професионална дејност од членот 63 на овој статут, задолжително им се обезбедува правото на:

- а) користење здравствена заштита за спроведување на мерките за откривање и спречување на заболувањето од професионални болести и несреќи на работа;
 - б) користење на сите видови медицинска помош и ортопедски средства со цел за лекување и медицинска рехабилитација од последиците на несреќа на работа и заболувањата од професионални болести заради воспоставување на работната способност;
 - в) патни трошоци во врска со користење на здравствената заштита и рехабилитацијата.
- Правото од осигурувањето во случај на несреќа на работа и заболување од професионални болести им се обезбедува на осигурениците независно од должината на претходното осигурување предвидено со овој статут.

Како несреќа на работа и заболување од професионални болести се сметаат случаите на повредите и болестите што се утврдени со прописите на инвалидското осигурување.

Член 78

Покрај задолжителните видови на здравствената заштита предвидени со закон Заедницата обезбедува здравствена заштита на осигурените лица, која опфаќа:

1. лекарски прегледи и други видови на медицинска помош со цел да ја следи и проверува здравствената состојба на осигурениците кои работат на определени работни места;
2. лекарски прегледи, лекување на болните, други видови на медицинска помош и медицинска рехабилитација (во здравствените и други специјализирани здравствени организации, во станот на болниот и сл.) освен лекување со примена на природните фактори во лекувањето;
3. превентива, нега и лекување на болни заби и уста;
4. давање на лекови, помошен материјал кој служи за употреба на лекови и санитарски материјал потребен за лекувањето;
5. заботничка помош и забнопротетички средства;
6. протези, ортопедски помагала, помошни и санитарни справи.

Под лекарски прегледи и други видови медицинска помош кои на осигурените лица им се обезбедуваат во смисла на точка 1 од претходниот став се подразбираат и здравствените услуги кои како мерки на превентивна заштита непосредно се пружаат на осигурените лица на нивно барање или врз основа на програмата на Заедницата и склучениот договор со здравствената работна организација за пружање здравствена заштита на осигурени лица.

Под стручни медицински мерки за унапредување на здравствената состојба во смисла на став 1 точка 2 од овој член се подразбираат мерките кои се преземаат врз основа и во рамките на утврдената програма на Заедницата за унапредување на здравствената состојба и здравствената заштита на осигурените лица. Под стручни медицински мерки за спречување на заболувањата во смисла на овој став се подразбираат здравствените услуги кои на осигурените лица се пружаат кога се медицински индицирани, или кога се задолжителни според посебни прописи.

Здравствените прегледи на работниците кои врз основа на посебните прописи повремено се спроведуваат поради непосредна заштита на работниците со оглед на карактерот на работите во одделни организации односно со оглед на возраста или полот на вработените работници, се обезбедуваат на товар на средствата на Заедницата, на начин и во обем како е тоа предвидено со посебна одлука на Заедницата, односно склучениот договор меѓу Заедницата и здравствената работна организација.

Другите лекарски прегледи и стручни медицински мерки од ставот 1 точка 1 и 2 од овој член се обезбедуваат на товар на средствата на Заедницата или со учество на средствата во трошоците за преглед само ако е тоа утврдено со одлука на Собранието на Заедницата во рамките на Програмата на здравственото осигурување и мерките за унапредување на здравствената заштита на осигурените лица.

Здравствените прегледи на работниците на кои, според посебни прописи, поради заштита на средината, задолжително се вршат, санитарно-хигиенски прегледи на лица кои работат во здравствените работни организации, социјалните установи, вработени во производството и продажбата на животните намирници, во училиштата, во фризерско-берберските дуќани, проверување на здравствената состојба на работниците кои организацијата ги упатува на работа во странство, како и трошоците за преглед на работниците кои по сопствена иницијатива одат на работа во странство и други задол-

жителни санитарно-хигиенски прегледи и прегледи за утврдување на здравствената способност за работа на определени работни места или на извршување обврските на организацијата во врска со прописите за хигиено-техничката заштита (преглед на возачите на моторни возила и останатите лица вработени во сообраќајните организации) не се вршат на товар на средствата на Заедницата.

Индикациите за користењето на здравствената заштита од став 1 точка 5 и 6 на овој член ги утврдува Собранието на Заедницата со општ акт.

Член 79

Здравствената заштита која се обезбедува на осигурените лица по одредбите од член 78 на овој статут, осигурените лица во целост ја остваруваат на товар на средствата на Заедницата ако со овој статут или одлука на Собранието на Заедницата донесена врз основа на статутот не е предвидено поодделните видови на здравствената заштита да се обезбедуваат врз товар на средствата на Заедницата со учество на осигурените лица во трошоците за користење на таа заштита.

Трошоците на здравствената заштита паѓаат на товар на средствата на Заедницата, ако осигуреното лице таа здравствена заштита ја остварува на начин утврден со овој статут и актите донесени врз основа на него, како и договорот за пружање на здравствена заштита меѓу Заедницата и здравствената работна организација.

Трошоците на користењето на здравствената заштита паѓаат на товар на средствата на Заедницата и кога осигуреното лице по упат на здравствената работна организација или лекарската комисија, поради определени медицински индикации или и без упат ако е во прашање итен или инаку медицински оправдан случај, остварува поодделни видови на здравствена заштита вон условите и начинот кои се определени со општиот акт на Заедницата. Потребата за користење здравствена заштита на тој начин поради медицински оправдан случај ја оценува секогаш лекарската комисија, а поради итен случај само ако дојде до спор.

Собранието на Заедницата во смисла на ставот 1 до 3 на овој член со правилник поблиску ги определува условите и начинот на остварувањето на одделните видови здравствена заштита кои се обезбедуваат врз товар на средствата на Заедницата.

Ако осигуреното лице здравствената заштита ја остварува на друг начин а не во смисла на став 2 до 4 од овој член, Заедницата ги поднесува трошоците за таа заштита во обемот кој одговара на трошоците за користење на таквата заштита во смисла на став 2 и 4 од овој член. Обемот на тие трошоци и начинот на наплатувањето односно надоместокот на трошоците, во тие случаи ги определува Собранието на Заедницата со општ акт.

Член 80

Собранието на Заедницата може да пропишува со посебна одлука учество (партиципација) на осигурените лица во трошоците на користењето на поодделни видови здравствена заштита утврдени со овој статут.

Учеството на осигурените лица во трошоците на здравствената заштита не може да се воведува кога се во прашање задолжителните видови на здравствената заштита и здравствената заштита поради несреќа на работа и заболување од професионални болести.

Пред донесување на одлука од ставот 1 на овој член, Собранието на Заедницата задолжително прибавува мислење од одборите на осигурениците.

Член 81

Собранието на Заедницата може со општ акт да ги ослободи од учество во трошоците за користење на одделни видови здравствена заштита определени категории осигурени лица со оглед на нивната економска состојба, возраст и други околности.

Член 82

Користење на лекови и имунизација, кога имунизацијата не е задолжителна, се обезбедува со учество на осигурените лица во поднесување на трошоците.

Собранието на Заедницата може да го овласти Собранието на Сојузот на заедниците на здравственото осигурување на Македонија да го утврди износот на учеството на осигурените лица во поднесувањето на трошоците за користењето на лекови и имунизација кога истата не е задолжителна.

Член 83

Собранието на Заедницата може да утврди листа на лекови кои не можат да се препишуваат врз товар на средствата на Заедницата.

Собранието на Заедницата може да го овласти Сојузот на заедниците на здравственото осигурување на Македонија да утврди листа на лекови кои не можат да се препишуваат на товар на средствата на Заедницата.

Член 84

Индикации за заботехничка помош и заботехнички средства, протези, ортопедски и други помагала и санитарни справи, стандарди за материјал од кој се изработуваат овие средства и роковите на траењето на тие средства, како и условите за изработка на нови средства пред истекот на определени рокови, ги утврдува Собранието на Заедницата со општ акт. Со тој акт не се утврдат и премиите на осигурените лица кои таквите средства уредно ги одржуваат и ги користат преку определените рокови за нивното траење.

Собранието на Заедницата може да го овласти Сојузот на заедниците на здравственото осигурување на Македонија, врз основа на самоуправен договор со другите заедници да го донесе актот од претходниот став.

Стекнување и престанок на правата за користење на здравствената заштита

Член 85

На осигурениците осигурени по овој статут им се обезбедува здравствена заштита од членот 78 став 1 точка 1 до 5 од овој статут со денот на стекнувањето својството на осигуреник.

Заботехничка помош, протетички средства, протези, ортопедски и други помагала, помошни и санитарни справи (член 78 став 1 точка 5 и 6 од овој статут), се обезбедува:

1. на осигурениците од членот 56 став 1 точка 1—4, 6, 8 и 9, член 58 и 63 од овој статут, ако го исполнуваат условот на претходното осигурување;

2. на осигурениците кои по престанок на работниот однос или друга дејност примаат надоместок на личен доход (член 56 став 1 точка 11 под а), ако непосредно пред престанокот на работниот однос, или друга дејност работеле со најмалку од половината од полното работно време и го исполнувале условот со претходното осигурување;

3. на сите осигуреници, без оглед на условот од претходното осигурување, ако оваа здравствена заштита е потребна во врска со претрпена несреќа на работа или од заболување од професионални болести;

4. на осигурениците кои тоа својство го имаат по овој статут како ученици во стопанство односно ученици на училишта за квалификувани работници за кои се изведува практична настава, инвалидите на трудот додека примаат материјално обезбедување или привремен надоместок по прописите на инвалидското осигурување и уживателите на пензија.

Со исклучок на став 2 точка 1 на овој член здравствената заштита од овој став се обезбедува без оглед на траењето на претходното осигурување на осигурениците кои пред стапувањето во работен однос или пред пријавувањето во заводот за вработување на работниците имале право на кори-

стење таква здравствена заштита како деца на осигуреникот или деца кои осигуреникот ги зел на издржување или како брачен другар на осигуреникот, ако стапиле во работен однос или се пријавиле во заводот во определен рок од денот на престанокот на поранешното својство на осигурено лице, и тоа: деца во рок од 60 дена а брачниот другар во рок од 90 дена од денот на престанокот на својството на осигурено лице.

Член 86

На осигурениците кои по овој статут се осигурени само за случај на несреќа на работа и заболување од професионални болести (член 62 од овој статут) им се обезбедуваат само оние видови здравствена заштита кои се потребни во врска со претрпената несреќа на работа односно со професионалното заболување.

Член 87

На осигурениците им се обезбедува здравствена заштита од денот на стапувањето на работа односно од денот на стекнување својство на осигуреник по друг основ, или од денот кога е исполнет условот на претходното осигурување (член 73 од овој статут) па до истекот на 30 дена по престанокот на својството осигуреник.

Како ден на стапување на работа се смета и денот на поаѓањето на пат поради стапување на работа односно должност.

На осигуреникот кај кого поради болест или несреќа настапила привремена спреченост за работа за времетраењето на осигурувањето (став 1 од овој член) се продолжува лекувањето и по престанокот на осигурувањето сè додека трае спреченоста за работа поради таа болест односно несреќа.

На осигуреникот кој се пријавува во Заводот за вработување на работниците ако ја одбие работата која му е понудена, а која одговара на неговата стручна квалификација и физичката способност му престанува правото на здравствена заштита со денот на правосилноста на решението за упатување на понудената работа.

Здравствената заштита се обезбедува по овој статут и за време на извршување на мерките на безбедност со упатување на осигуреното лице во заводот поради чување и лекување и тоа сè додека таквото лице има својство на осигурено лице по овој статут.

На осигуреник кој се наоѓа на издржување казна затвор или строг затвор, не му се обезбедува здравствена заштита по овој статут.

Член 88

На членовите на потесното семејство и издржуваните членови на семејството на осигуреникот се обезбедува здравствена заштита во обемот во кој се обезбедува и на осигуреникот од кого тие изведуваат свое право на здравствено осигурување.

На издржуваните членови на семејството на осигуреникот им се обезбедуваат како и на членовите на потесното семејство оние видови на здравствена заштита предвидени во член 78 точка 1 до 4 од овој статут, а видовите од точка 5 и 6 од тој член — само ако осигуреникот од кого тие го изведуваат тоа право бил претходно осигурен најмалку 24 месеци непрекинато или 36 месеци со прекин во последните 4 години или ако осигуреникот е уживател на старосна или инвалидска пензија.

На членовите на семејството на осигуреникот им се обезбедува здравствена заштита за сето време за кое се обезбедува здравствена заштита на осигуреникот.

Член 89

Со исклучок од претходниот член на овој статут на издржуваните членови на семејството на осигуреникот им се обезбедува здравствена заштита и додека лицето од кое се изведува правото на здравствена заштита се наоѓа на отслужување на воениот рок во Југословенската народна армија

или за времетраењето на неспособноста за работа поради болест поради што е отпуштен од воена служба, ако непосредно пред стапувањето на отслужување на воениот рок го исполнувал условот на претходното осигурување.

На членовите на семејството на осигуреникот кој се наоѓа на издржување казна затвор, ако на осигуреникот не му престанал работниот однос за време на издржувањето на казната, им се обезбедува здравствена заштита по овој статут.

Член 90

Осигурените членови на семејството ја користат здравствената заштита според прописите што важат на подрачјето на кое тие живеат и според Статутот на Заедницата на здравственото осигурување за тоа подрачје.

Обезбедување на здравствена заштита во странство

Член 91

На осигурениците во работен однос кај југословенските организации во странство (член 56 став 1 точка 1) им се обезбедува здравствена заштита, која по овој статут се обезбедува на осигурениците во работен однос од првиот ден на таквото вработување.

На членовите на потесното семејство на осигуреник од став 1 на овој член им се обезбедува здравствена заштита додека престојуваат со осигуреникот во странство:

1. ако осигуреникот е упатен на работа во странство подолго од шест месеци од првиот ден на престојувањето во странство, и

2. ако осигуреникот е упатен на работа во странство до шест месеци — здравствена заштита само во случај на неопходна лекарска помош.

Член 92

На осигурениците — југословенски државјани вработени во домаќинствата на осигурениците — југословенски државјани на служба во странство кај југословенските организации или во меѓународните организации; вработени кај странските организации односно работодавци, ако го задржале својството на лице во работен однос на подрачјето на Заедницата; осигурениците од членот 56 став 1 точка 1 од овој статут и осигурениците упатени во странство од организацијата кај која се во работен однос поради вршење на определени работи или задачи, се обезбедува за време на нивниот престој во странство до шест месеци здравствена заштита само во случај на неопходна лекарска помош, а после тој рок здравствена заштита која по овој статут се обезбедува на останатите осигуреници во работен однос.

На членовите на потесното семејство од ставот 1 на овој член додека престојуваат со осигуреникот во странство, им се обезбедува здравствена заштита во ист обем како и на тие осигуреници.

Член 93

На осигурениците во работен однос и осигурениците од член 56 став 1 точка 7 и член 59 став 1 точка 1 и 2 од овој статут кои се упатени во странство поради стручно усовршување и учење односно стекнување на практика, се обезбедува за време на нивниот престој во странство до шест месеци здравствена заштита само во случај на неопходна лекарска помош, а после тој рок здравствена заштита која се обезбедува по овој статут на останатите осигуреници во работен однос.

Член 94

На осигурените лица кои се наоѓаат во странство од други причини, а не од причините од член 91 до 93 од овој статут, им се обезбедува здравствена заштита само за првите три месеци на престој во странство и тоа само во случај на неопходна лекарска помош.

Член 95

Ако за користење на здравствената заштита за осигурените лица од членот 91 до 95 од овој статут е неопходно болничко лекување, трошоците за таквото лекување за првите три месеци ги сноси во целост Заедницата. Ако болничкото лекување трае подолго од три месеци, трошоците од првиот ден на четвртиот месец ги сноси Заедницата само до износот колку за тоа лекување би се платило на подрачјето на Заедницата односно во здравствената работна организација во нашата земја каде е индицирано таквото лекување. Ако не е можно преместување на болниот на болничко лекување во нашата земја поради неговата здравствена состојба односно неделисходно поради поголема оддалеченост, Заедницата ќе ги сноси трошоците во целост и преку три месеци на лекување.

На осигурените лица на кои за време на престојот во странство им се обезбедува здравствена заштита само за случај на неопходна лекарска помош, ако здравствената заштита ја користат во странство во поширок обем односно преку определените рокови трошоците за здравствената заштита користена во странство ќе се надоместат на товар на средствата на Заедницата во динарски средства и тоа само до износот на трошоците за пружање на таква заштита на подрачјето на Заедницата односно каде спрема карактерот на заболувањето случајот може да се лекува во нашата земја.

Член 96

Се овластува Советот на Сојузот на заедниците на здравственото осигурување на Македонија да донесе правилник за начинот на користење и остварување здравствена заштита во странство на товар на средствата на Заедницата и постапката за остварување на правата од здравственото осигурување во странство, како и за начинот на височината на учеството на осигурените лица во трошоците за користење на лекови што се обезбедуваат на осигурените лица кои остваруваат здравствена заштита во странство.

Советот на Сојузот на заедниците на здравственото осигурување на Македонија може по пат на самоуправни договарање со другите сојузи на заедниците да го регулира на единствен начин и постапка остварувањето на правата од здравственото осигурување во странство.

3. Надомест на личен доход

Надоместок на личен доход во случај на спреченост за работа

Член 97

Осигурениците-работници (член 56 став 1 точка 1 до 4 и 7 од овој статут), како и лицата што вршат самостојна професионална дејност (член 63 од статутот) имаат право на надоместок на личен доход за време на привремената спреченост за работа ако се:

1. поради болест или несреќа на работа привремено неспособни за работа односно сместени поради лекување и медицинско испитување во стационарни здравствени и други специјализирани здравствени работни организации (во натамошниот текст: привремено неспособни за работа);

2. спречени за работа поради одредено лекување или медицинско испитување кои не можат да се вршат надвор од редовното работно време на осигуреникот;

3. упатени на неопходно лекување по прописите за воени неинвалиди од војната;

4. изолирани како бактерионосители или поради појава на заразни заболувања во нивната средина;

5. определени да негуваат разболен член на потесното семејство или брачен другар-породилка, под условите кои ги пропишува Собранието на Заедницата;

6. определени за придружник на болно лице упатено на лекување или лекарски преглед во друго место.

Надоместокот на личен доход припаѓа само за деновите за кои би припаѓал личен доход или надоместок на личен доход во смисла на прописите од работните односи. Ако работната организација — заедница чии член е осигуреникот довела петдневна работна недела, надоместокот на личниот доход се исплатува само за работните денови во неделата, а се пресметува како просечен дневен надоместок.

Осигурениците кај кои спреченоста за работа настапи додека се наоѓаат на неплатено отсуство им припаѓа надоместок на личен доход само по истекот на неплатеното отсуство, ако во тоа време сè уште постои спреченост за работа.

Лицата на доброволна практика (волонтери) член 56 став 1 точка 6 и лицата осигурени само за случаи на несреќа на работа и заболување од професионални болести (член 62) имаат право на надоместок на личен доход само за времетраењето на привремената неспособност за работа предизвикана со повреда на работа односно заболување од професионални болести.

Осигурениците од членот 63 на овој статут немаат право на надоместок на личен доход во случаите од точка 2 и 6 од ставот 1 на овој член и член 102 и 120 од овој статут.

Член 98

Надоместок на личен доход за време на спреченоста за работа поради неа на болен член на потесното семејство (член 97 став 1 точка 5) припаѓа:

— за дете помладо од една година, за целото време на спреченоста за работа;

— за другите членови на семејството постари од 1 а помлади од 15 години, најдолго 15 дена;

— за постарите членови од 15 години како и во случај на неа на брачен другар — породилка, најдолго до 7 дена.

Член 99

Надоместок на личниот доход во случаите од членот 97 од овој статут припаѓа од првиот ден на спреченоста за работа и додека таа спреченост трае ако со закон или со овој статут не е поинаку определено.

На осигурениците од членот 63 на овој статут надоместокот на личниот доход им припаѓа од 31-от ден на непрекинато траење на привремената неспособност за работа која дава право на надоместок на личен доход освен во случаите од член 97 став 1 точка 6 од овој статут.

Привремената неспособност за работа трае додека надлежниот лекар односно лекарската комисија не утврди дека е воспоставена работна способност а во секој случај престанува со денот на приемот на првостепеното решение со кое е утврдено постоење на инвалидност и осигуреникот се стекнал со право на инвалидска пензија. Доколку осигуреникот не се стекнал со право на инвалидска пензија, а инвалидската комисија утврдила постоење на инвалидност, надоместок на личниот доход припаѓа сè додека решението со кое не е признаено право на инвалидска пензија стане конечно во управна постапка, ако со жалба ја напаѓа инвалидността.

Член 100

На осигуреникот кој поради определено лекување или медицинско испитување (член 97 став 1 точка 2 од овој статут) бил спречен да работи извесно време во текот на работниот ден, му припаѓа надоместок на личен доход сразмерно на делот помеѓу времето поминато надвор од работата и полното работно време за кое осигуреникот е вработен.

На осигуреникот кој во текот на работното време побара лекарска помош која можел да ја користи и вон работното време не му припаѓа надоместок место личен доход за изгубеното време, освен ако лекарот потврди дека барањето на таква помош во текот на работното време било оправдано.

Член 101

На осигуреник во работен однос кој непосредно пред престанокот на работниот однос или друга дејност исполнувал услов на претходно осигурување, му припаѓа право на надоместок на личен доход по овој статут, ако привремената неспособност за работа настапила во рок од 30 дена од денот на престанокот на работниот однос или друга дејност.

Член 102

Кога лекарот во текот на лекувањето на осигуреникот кој прима надоместок на личен доход утврди дека неговата здравствена состојба е подобрена и дека работата би била корисна за него за воспоставување на полна работна способност, може да определи осигуреникот за определено време да работи со скратено работно време на соодветното работно место.

Работата со скратено работно време од претходниот став може да трае најмногу до една година.

Член 103

Право на надоместок на личниот доход има осигуреник во работен однос и за времетраењето на привремената неспособност за работа која настанала по разрешувањето од должност, а пред истекот на времето за кое според општите акти на работната организација работникот е должен односно има право да остане на работа по соопштување на неговата намера да истапи од работната организација односно по одлуката за престанок на работата на работникот во работната организација.

Член 104

На осигуреникот не му припаѓа односно ќе му се запира исплатата на надоместокот на личен доход за време на привремената спреченост за работа:

1. ако свесно ја предизвикал неспособноста за работа;
2. ако намерно го спречувал оздравувањето односно оспособувањето за работа;
3. ако без оправдана причина не се јави на определен лекарски односно комисиски преглед;
4. ако за време на боледувањето остварува личен доход од занаетчиска или друга стопанска дејност;
5. ако без оправдани причини не ќе се подложи на одредено лекување, освен ако за тоа не е потребна посебна согласност, додека не постапи по дадените налози.

На осигуреникот не му припаѓа надоместок на личен доход од денот кога се утврдени околностите наведени во став 1 на овој член па сè додека траат тие околности односно додека траат последиците кои настапиле поради тие околности.

Член 105

Кога се утврди дека постојат причините од член 104 став 1 точка 2 и 4 од овој статут работната организација односно Стручната служба која врши исплата на надоместок на личниот доход, ќе ја запре исплатата на надоместокот.

Се смета дека во смисла на член 104 став 1 точка 2 и 4 од овој статут постои намерно спречување на оздравувањето односно оспособување за работа или се занимава со приватна дејност кога се утврди дека осигуреник на кој лекар-поединец одобрил боледување со цел за лекување, работи на друго место или во своето домаќинство за друг или ист исплатувач на личен доход или работи на свој или друг земјоделски имот или кога се утврди дека на друг начин спротивен со упатствата на лекарот го спречува своето оздравување и оспособување за работа.

Запирање на исплатата на надоместокот на личниот доход во случаите од став 1 и 2 на овој член се врши врз основа на сознанието за постојаните факти утврдени од овластеното лице на Стручната служба за вршење контрола на користењето на боледувањето или врз основа на мислењето на лекарот-поединец кој дал мислење за работната способност на осигуреникот.

Член 106

Контрола на користењето на боледувањето врши Стручната служба на Заедницата.

Стручната служба врши контрола на користењето на боледувањето во случаите односно за времето за кое исплатата на надоместокот на личниот доход се врши на товар на фондот на Заедницата. Оваа служба може да врши контрола на користењето на боледувањето по барање и претходна спогодба со работните организации и за времето за кое исплатата на надоместокот паѓа на товар на работната организација.

Член 107

Кога службеното лице во вршењето на контролата (член 106) утврди постоење на фактите од членот 104 став 1 точка 2 и 4 односно членот 106 став 2 од овој статут ќе издаде наредба за запирање исплатата на надоместокот на личниот доход. Наредбата е извршна.

Наредбата од став 1 на овој член службеното лице ја издава писмено во 2 примероци, од кои еден се врачува на осигуреникот, а еден на Стручната служба на Заедницата како исплатувач на надоместокот на личниот доход со свој извештај. Ваков извештај се доставува до работната организација со цел за преземање на определени мерки, кога надоместокот паѓа на товар на работната организација.

Осигуреникот на кој со наредба му е запрена исплатата на надоместокот на личниот доход може во рок од три дена од денот на приемот на наредбата да бара од Стручната служба на Заедницата односно од работната организација со решение да го утврди неговото право во смисла на членот 97 од овој статут, кое се донесува по прибавено мислење на лекар-поединец кој ја дал оценката за работната способност на осигуреникот. Службеното лице кое ја издало наредбата е должно таквото барање, ако е поднесено при издавање на наредбата, да го достави на Службата, односно работната организација заедно со извештајот за издавање на наредбата.

За воспоставување исплата на надоместок на личниот доход запрен врз основа на став 1 од овој член, решава Стручната служба на Заедницата односно работната организација по барање на осигуреникот ако лекарот-поединец кој го лекувал осигуреникот оцени дека престанало штетното дејствие на околностите поради кое исплатата на надоместокот била запрена.

Член 108

Основот за надоместокот на личниот доход (во натамошниот текст: основ за надоместок) го сочинува просекот на личниот доход што го остварил работникот во претходната година пред годината во која настапил случајот поради кој се стекнува правото на надоместок.

Личниот доход што се зема за утврдување на основот за надоместокот го сочинуваат личниот доход и другите примања на осигуреникот кои според посебни прописи служат за утврдување на пензиската основа.

Член 109

Основот за надоместок се утврдува врз основа на просечниот износ на личниот доход на осигуреникот (по час, дневно или месечно) што го примал во претходната година и чиј износ конечно е утврден со распределбата на личниот доход по завршната сметка на организацијата.

На осигуреникот кој во претходната година работел во друга организација или во повеќе организации како основ за надоместок му се зема просечниот износ на личниот доход примен во претходната година во организацијата во која работел, а утврден со распределбата на личниот доход по завршната сметка, односно просечниот износ на вкупниот примен личен доход утврден со распределбата по завршните сметки во сите организации во кои осигуреникот работел во претходната година.

Основот за надоместок се утврдува во смисла на став 1 и 2 од овој член, ако осигуреникот во претходната година примал личен доход за најмалку три цели календарски месеци. Ако осигуреникот во претходната година примал личен доход за помалку од три цели календарски месеци, или воопшто не примал личен доход како основ за надоместок се зема просечниот износ на месечната аконтација на личниот доход што ја примал осигуреникот во тековната година со настапување на спреченоста за работа. Ако осигуреникот не примал во тековната година аконтација на личен доход ниту за еден полн календарски месец, како основ за надоместок се зема просечниот износ на примената аконтација на личниот доход пресметан по час во тековната година до настапување на спреченоста за работа.

На осигуреник вработен кај приватен работодавец основот за надоместок се утврдува во согласност со одредбите на став 1—3 на овој член, со тоа што како основ за надоместок се зема нето износот на личниот доход на кој се плаќа придонес за здравствено осигурување.

На осигурениците на кои основот за надоместокот им се утврдува по став 1 и 2 на овој член, во случаите на спреченост за работа што ќе настапат од почетокот на годината до донесувањето на завршната сметка за претходната година, им се исплатува до утврдување на основицата на надоместокот, аконтација на надоместок на личен доход. За утврдување износот на оваа аконтација како основ за надоместок се зема просечниот износ на аконтацијата на личниот доход примена во претходната година.

На учениците во стопанство и учениците на училиштата за квалификувани работници како основица за надоместок се зема просечниот месечен износ на наградата остварена за последните 3 месеци пред месецот во кој настанил случајот за кој се дава правото на надоместокот.

Член 110

Ако осигуреникот на кој основицата за надоместок му е утврдена во смисла на член 109 од овој статут се наоѓа на боледување подолго од една година а во меѓувреме општиот просек на личните доходи во организацијата во која е на работа се зголемил, ќе му се преутврди основицата за надоместок во соодветен поголем износ кој одговара на процентот на зголемениот просек на личниот доход утврден со завршната сметка за претходната година во однос на годината од која е утврдена основицата на надоместокот.

Зголемувањето на основицата за надоместок по став 1 од овој член го врши Службата на Заедницата по службена должност, а врз основа на прибавените докази за исполнување на условот.

Член 111

Основот на надоместокот на лицата што вршат самостојна професионална дејност го сочинува основицата на придонесот за здравственото осигурување што на осигуреникот му е утврдена за претходната година.

Доколку осигуреникот од став 1 на овој член со самостојна професионална дејност започнал да се занимава во тековната година, основицата на надоместокот се утврдува од основицата на придонесот што ќе му се утврди за тековната година, а до утврдувањето на таквата основица ќе му се исплатува аконтација на надоместокот според основицата предвидена како најниска основица на придонес за здравствено осигурување.

Член 112

На осигурениците на кои надоместокот на личниот доход (во натамошниот текст: надоместок) им припаѓа за време на привремената спреченост за работа во врска со несреќа на работа или заболување од професионални болести (член 62) како основ за надоместок се зема основицата утврдена со

одлука на Собранието на Заедницата, според стручната школска подготовка до колку не остваруваат личен доход.

Член 113

Заедницата на товар на своите средства обезбедува надоместок на личниот доход поради спреченост за работа на:

1. осигурениците-работници и другите лица од членот 97 на овој статут за време на спреченоста за работа од 31-от ден на спреченоста;

2. осигурениците-работници за време на отсуството поради бременост и породување во траење што како најмало е утврдено со закон и тоа од првиот ден на тоа отсуство;

3. осигурениците-работнички односно работници за време на спреченоста за работа поради неѓа на болно дете, и тоа:

— на дете помало од една година, за целото време на спреченоста за работа;

— на дете постаро од една, а помало од 3 години надоместок на личниот доход најмногу до 15 дена;

4. осигуреникот-работничка која по истекот на отсуството поради бременост и породување работи со скратено работно време во смисла на прописите за работните односи ѝ припаѓа за времето поминато вон работа, дел од надоместокот на личниот доход од ставот 1 на овој член во износ кој одговара сразмерно на времето поминато вон од работата во однос на полното работно време.

Износ на надоместокот

Член 114

Во случаите на спреченоста за работа кога надоместокот на личниот доход паѓа на товар на средствата на Заедницата, надоместокот изнесува:

а) на осигурениците кои го исполнуваат условот на претходно осигурување:

1. 90% од основицата почнувајќи од 31-от до 60-от ден на спреченоста за работа;

2. 100% од основицата почнувајќи од 61-от ден на спреченоста за работа па сè додека трае таквата спреченост.

б) на осигурениците кои не го исполнуваат условот на претходно осигурување:

1. 70% од основицата, почнувајќи од 31-от до 60-от ден на спреченоста за работа;

2. 100% од основицата почнувајќи од 61-от ден на спреченоста за работа па сè додека трае таквата спреченост.

в) на осигурениците работници-работнички за време на спреченоста за работа поради неѓа на болно дете:

1. 70% од основицата за првите 60 дена за дете до една година;

2. 80% од основицата почнувајќи од 61-от ден па до крајот на спреченоста за работа за дете до една година; и

3. 70% од основицата за 15 дена на спреченоста за работа за дете постаро од една, а помладо од 3 години.

Член 115

Во случаите на спреченоста за работа за првите 30 дена, кога надоместокот на личниот доход паѓа на товар на средствата на приватен работодавец, височината на надоместокот изнесува:

1. 80% од основицата за осигурениците кои го исполнуваат условот на претходното осигурување;

2. 70% од основицата за осигурениците кои не го исполнуваат условот на претходното осигурување;

3. 100% од основицата на осигурениците од овој член чија неспособност за работа е предизвикана од несреќа на работа и заболување од професионални болести.

Член 116

Надоместокот на личниот доход утврден со овој статут не може да биде помал од минималниот личен доход утврден со посебен пропис.

Член 117

Височината на надоместокот на личниот доход што паѓа на товар на средствата на Заедницата ќе се исплатува 100% од основицата:

1. за време на привремената спреченост за работа предизвикана со несреќа на работа и заболување од професионални болести;

2. кога осигуреникот е определен како придружник на болно лице упатено на лекување или лекарски преглед во друго место.

Член 118

На осигуреник кој по овој статут остварува право на надоместок на личен доход, а се наоѓа на лекување во стационарна здравствена или друга специјализирана работна организација во која има обезбедено сместување и исхрана, за тоа време му се намалува износот на надоместокот на личниот доход, и тоа:

1. 40% ако нема членови на семејството, кои по овој статут се осигурени како членови на семејството на осигуреникот,

2. 20% ако има еден осигурен член на семејството,

3. 10% ако има двајца осигурени членови на семејството.

Во случаите и на начинот од ставот 1 на овој член се намалува пензијата на уживателите на пензија, а на инвалидите на трудот — материјалното обезбедување односно привремениот надоместок на кое имаат право по прописите од инвалидското осигурување.

Намалувањето по став 1 од овој член не може да изнесува помалку од минималниот личен доход утврден со посебни прописи.

Како членови на семејството на осигуреникот во смисла на ставот 1 од овој член се земаат предвид и децата на кои им се обезбедува здравствена заштита по основ на осигурување на неговиот брачен другар.

Одредбите на овој член се однесуваат и на осигурениците кои за време на извршувањето на мерките за безбедност се упатени во установа заради чување и лекување.

Член 119

Износот на намалувањето на пензијата, материјалното обезбедување и привремениот надоместок според прописите од инвалидското осигурување во смисла на одредбите од член 118 став 1 од овој статут Заедницата на пензиското и инвалидското осигурување што ги исплатува тие примања го уплатува во полза на средствата на Заедницата кај која осигуреникот е здравствено осигурен.

Член 120

На осигурениците кои за време на привремената неспособност за работа работат со скратено работно време (член 102) им припаѓа дел од надоместокот на личниот доход кој одговара сразмерно на времето поминато вон работа спрема полното редовно работно време, ако личниот доход остварен за време на скратеното работно време е помал од соодветниот дел на надоместокот кој би им припаѓал за тоа време да не работеле им припаѓа и надоместок во височина на таа разлика.

Осигуреникот кој во периодот на работењето со скратено работно време користи годишен одмор, му припаѓа соодветен дел од надоместокот на личниот доход од ставот 1 на овој член и за време на користењето на годишниот одмор.

Член 121

На осигуреникот кој за време на спреченоста за работа е отстранет од должност поради поведена кривична постапка или постапка за повреда на работната должност, или е ставен во притвор или истражен затвор, му припаѓа намален надоместок на личен доход во височина од една третина од надоместокот, а ако има член на издржување — во

височина од една половина. Ваквото намалување на надоместокот му припаѓа на осигуреникот додека за време на привремената спреченост за работа е оддалечен од должност во притвор или истражен затвор.

На осигуреник од ставот 1 на овој член кој со правосилна одлука е казнет само за повреда на работната должност односно кога биде пуштен од притвор или истражен затвор затоа што постапката против него со правосилно решение е сопрена, или затоа што со правосилна одлука е ослободен од обвинението, или обвинението е одбиено, но не поради ненадлежност на судот, ќе му се исплати запрениот дел на надоместокот на личниот доход.

Член 122

Осигуреник кој во рок од 30 дена од денот на заклучувањето на боледувањето ќе стане повторно привремено неспособен за работа од иста болест, му се смета тоа боледување како продолжение на поранешното боледување како во поглед на основата и височината на надоместокот на личниот доход, така и во поглед на обврските на Заедницата за исплата на тој надоместок.

Посебни одредби за надоместок

Член 123

На осигурениците на кои со посебни прописи им е обезбедено бесплатно користење на здравствена заштита и кога по овој статут им припаѓа надоместок на личен доход, овој надоместок ќе се исплатува во висина од 100% од основот на надоместокот во сите случаи и за сето време на спреченоста за работа. Надоместокот во височина од 100% од основот се исплатува додека осигуреникот се наоѓа во стационарна или друга специјализирана здравствена работна организација во која има сместување и исхрана (член 118).

На лицата од ставот 1 на овој член кои се уживатели на пензија или инвалиди на трудот — уживатели на материјално обезбедување, односно привремен надоместок по прописите за инвалидско осигурување, пензијата односно инвалидските примања се исплатуваат во несмален износ и додека уживателите се наоѓаат во стационарна или друга специјализирана здравствена работна организација во која имаат сместување и исхрана (член 119).

Средствата за покривање на разликата помеѓу износот на надоместокот на личниот доход кој на осигурениците им припаѓа по овој статут и износот до 100% на надоместокот односно помеѓу полниот износ на пензиските или инвалидските примања (став 2) и износите на тие примања во смисла на член 118 се обезбедуваат од средствата наменети според посебните прописи за заштита на лицата од став 1 и 2 на овој член.

Член 124

На осигуреникот во работен однос кај југословенските организации во странство или во домаќинствата на тие осигуреници односно осигурениците запослени во меѓународните организации (член 56 став 1 точка 1) како и осигурениците упатени во странство поради вршење на определени работи или задачи, или поради стручно усовршување, им припаѓа за време на спреченоста за работа, место надоместокот, личен доход односно дневница или стипендија.

Исплатата на личниот доход, дневницата односно стипендијата ја вршат на свој товар организацијата или работодавецот кај кој осигуреникот од ставот 1 на овој член е вработен односно од кој прима стипендија. По исклучок, за осигуреникот вработен во својство на куќна помошничка личниот доход за првиот месец го врши работодавецот на свој товар, а после тоа исплатата паѓа на товар на средствата на Заедницата.

На осигурениците кои се на работа во странство врз основа на посебна спогодба и задржале својство на лице во работен однос во Југославија

(член 56 став 1 точка 1) им припаѓа надоместок на личен доход додека се наоѓаат во странство, на товар на средствата на Заедницата, ако за тоа време со спогодбата не им е обезбеден надоместок од странскиот работодавец.

На осигурениците кои стапиле во работен однос во странство врз основа на меѓународна спогодба кај странски работодавец, а кои се осигурени по овој статут во смисла на член 56 став 1 точка 2 од статутот, им припаѓа за време на спреченоста за работа надоместок на личен доход на товар на средствата на Заедницата само додека се наоѓаат во Југославија.

На осигурениците од ставот 1 до 4 од овој член, кога им припаѓа надоместок на личен доход, како основа за надоместок се зема износот на основницата која служи за пресметување и плаќање на придонесот за здравственото осигурување во Југославија.

Надоместок во случај на бременост и породување

Член 125

На осигуреник-работничка од членот 56 став 1 точка 1—4 и точка 7 од овој статут, како и на осигуреник-жена што врши самостојна професионална дејност (член 63, во натамошниот текст: осигуреник-работничка) им припаѓа надоместок на личен доход за време на отсуство поради бременост и породување во траење кое е како најмалку утврдено со законот за лицата во работен однос.

Надоместокот на личниот доход за време на отсуство поради бременост и породување изнесува 100% од основницата на надоместокот утврден според член 108—111 од овој статут.

Надоместокот на личниот доход од ставот 2 на свој член ѝ припаѓа на осигуреникот-работничка за сето времетраење на отсуството поради бременост и породување (став 1) и не се намалува во смисла на член 118 од овој статут ако истата за тоа време се наоѓа во здравствена работна организација во која има сместување и исхрана. По истекот на отсуството надоместокот на личниот доход кој припаѓа на осигуреникот-работничка во случаите на спреченоста за работа (член 97) се утврдува со примена на член 114—116 од овој статут.

Одредбите на членот 123 од овој статут ќе се применуваат и во поглед на исплатувањето надомест на личниот доход за време на отсуство поради бременост и породување.

Член 126

На осигуреникот-работничка која по истекот на отсуството поради бременост и породување работи со скратено работно време во смисла на прописите за работни односи ѝ припаѓа за времето поминато вон работа, дел од надоместокот на личниот доход утврден според член 107 став 1 точка 2 од овој статут во износ кој одговара сразмерно на времето поминато вон од работата во однос на полното работно време.

На осигуреник-работничка која во заштитниот период од ставот 1 на овој член стане привремено спречена за работа (член 97 став 1) ѝ припаѓа додека трае таа спреченост, покрај надоместокот од ставот 1 на овој член и надоместок на личниот доход за случај на привремена спреченост, која одговара на скратеното работно време.

На осигуреник-работничка ѝ припаѓа надоместок на личниот доход од став 1 на овој член за време на користење на годишниот одмор во заштитниот период.

Член 127

Одредбите на овој статут кои се однесуваат на работа со скратено работно време во текот на привремената спреченост односно во текот на хранење на детето и право на надоместок на личен доход за тоа време, како и по случај на спреченост за работа во текот на работниот ден, нема да се применуваат на осигурениците кои вршат самостојна професионална дејност.

Член 128

На осигуреник-работничка ѝ припаѓа надоместок на личниот доход за време на бременост и породување на начинот и под условите предвидени во членот 124 од овој статут со тоа што исплатата на надоместокот на товар на средствата на Заедницата започнува од првиот ден на почетокот на отсуството поради бременост и породување, до колку се исполнети условите од членот 124 по однос на местото на престојувањето.

Член 129

На осигуреник-работничка ѝ припаѓа надоместок на личниот доход за време на отсуството поради бременост и породување и по престанок на работниот однос или друга дејност, ако почетокот на периодот на заштитата поради бременост и породување (член 125 став 1) се падне:

1. по разрешувањето од должност, а пред истекот на времето за кое според општиот акт на работната организација работникот е должен односно има право да остане на работа по соопштување на својата намера да истапи од работната заедница односно по одлуката за престанок на работата на работникот во работната организација.

2. во рок од 30 дена од денот на престанокот на работниот однос односно друга дејност, ако во тој рок се пријави на надлежниот завод за вработување на работници.

Надоместок на патни трошоци

Член 130

Надоместокот на патните трошоци што им припаѓа на осигурените лица по одредбите на овој статут опфаќа:

1. надоместок на трошоците за превоз;
2. надоместок на трошоците за исхрана и сместување за време на патувањето и престој во друго место.

Член 131

Надоместок на патните трошоци припаѓа на сите осигурени лица кога:

1. од здравствената работна организација, лекарот-поединец или лекарската комисија се упатени или поканети на друго место во врска со остварувањето на правата по овој статут;
2. морале да патуваат од местото на вработувањето, односно од местото на живеењето во кое нема лекар, до најблискиот лекар или здравствена организација во друго место поради лекарски преглед или лекување.

Член 132

Надоместок на патните трошоци припаѓа на осигуреникот и за придружникот ако по оценка на лекарот-поединец, лекарската комисија или здравствената работна организација на осигуреното лице упатено на лекување или лекарски преглед во друго место му е потребен придружник за време на патувањето и престојот.

Ако на лекување или лекарски преглед се упатуваат во друго место децата на осигуреникот или детето кое осигуреникот го зел на издржување, се смета дека придружник за време на патувањето е потребен ако детето е помладо од 15 години, доколку не е обезбеден стручен придружник.

Член 133

Надоместокот на трошоците за превоз паѓа на товар на средствата на Заедницата и кога превозот на осигуреното лице е извршен поради прием во здравствена работна организација, испраќање од здравствена работна организација и преместување од една во друга здравствена работна организација, во местото на вработувањето односно во местото на постојан или привремен престој на болниот, ако потребата на превозот е условена од здравствената состојба на болниот, а таа потреба ја утврдил лекарот или здравствената работна организација во која болниот е лекуван или и без тоа, ако превозот

зот бил потребен поради итноста на случајот, односно од други медицински причини.

Одредбата од ставот 1 на овој член важи и кога осигуреното лице на кого здравствената заштита се обезбедува во странство во смисла на член 59—63 на овој статут, се превезува од странство, ако потребата за превоз поради враќање во земјата ја утврдила Стручната служба за работите на здравственото осигурување врз основа на мислењето на лекарската комисија или установата во која осигуреното лице се лекува.

Член 134

Собранието на Заедницата го определува начинот на употребата на превозните средства имајќи ја предвид здравствената состојба на болниот и должината на патот, поблиските услови и начинот за остварување на надоместокот на патните трошоци, како и височината на надоместокот на трошоците за исхрана и сместување за време на патувањето и престојот во друго место што на осигурените лица им припаѓа на товар на средствата на Заедницата.

Помош и спрема за новородено дете

Член 135

На осигурениците кои се здравствено осигурени по овој статут им припаѓа право на помош за спрема за секое новородено дете, и тоа:

1. на осигуреник-жена;
2. на осигуреник-маж, за случај на породување на неговиот брачен другар кој е осигурен како член на неговото семејство;
3. на осигуреник за случај на породување на било кое женско лице кое е осигурено како член на неговото семејство.

Помош за спрема на новороденото дете припаѓа и во случај на породување на членот на семејството — жена на кое се обезбедува здравствена заштита додека лицето по кое има право на таа заштита се наоѓа на отслужување на воениот рок.

Помош за спрема на новородено дете припаѓа и:

1. за дете родено во рок од 10 месеци од денот на смртта на осигуреникот, односно по разводот на бракот со осигуреникот на кого му припаѓа оваа помош;
2. за вонбрачно дете на осигуреникот, ако татковството е утврдено врз основа на признание или судска одлука;
3. за усвоено дете до 1 година на живот.

Член 136

Собранието на Заедницата со посебна одлука ја одредува височината на помошта на спремата за новородено дете.

Примања во случај на смрт на осигурени лица

Член 137

На осигурените лица во случај на смрт на членот на семејството им припаѓа надоместок на трошоците за закоп, а на членовите на семејството во случај на смрт на осигуреникот — надоместок на трошоците за закоп и посмртна помош.

а) Надоместок на трошоците за закоп

Член 138

Надоместокот на трошоците за закоп припаѓа на секој кој ќе изврши закоп на умрено осигурено лице.

Надоместок на трошоците за закоп припаѓа и во случај на смрт на осигуреникот или член на семејството на осигуреникот и ако смртта настала во рок од 30 дена од денот на престанокот на работниот однос или друга дејност, по која има својство на осигуреник — член на семејството на осигуреникот по овој статут.

Надоместок на трошоците за закоп припаѓа и во случај на смрт на членот на семејството на осигуреникот на кој здравствената заштита се обезбедува додека осигуреникот се наоѓа на отслужување на воениот рок.

Член 139

Височината на надоместокот на трошоците за закоп ја утврдува Собранието на Заедницата со одлука во зависност од возраста на осигуреното лице и движењето на трошоците во врска со погребот.

Надоместокот на погребните трошоци за осигурено лице умрено и закопано надвор од местото на постојаното живеење, се определува и исплатува во височината на надоместокот определен спрема местото на закопот, ако тоа за корисникот е поповолно.

Надоместокот на трошоците за закоп за осигурено лице умрено за време на престој во странство се определува во височина на неопходно потребните трошоци за закоп во земјата во која осигуреното лице умрело.

Височината на неопходните трошоци за закоп од претходниот став ја оценува надлежниот орган на Заедницата, земајќи го предвид прибавеното мислење за тоа од дипломатско-конзуларното претставништво на СФРЈ во таа земја.

б) Посмртна помош

Член 140

Во случај на смрт на осигуреникот, на членовите на неговото семејство им припаѓа, ако осигуреникот ги издржувал до неговата смрт, посмртна помош во височина на едномесечен износ од основата за надоместок на личниот доход, односно едномесечната последна пензија, материјалното обезбедување или привремениот надоместок при што се зема предвид и заштитниот додаток кој се исплатува со пензијата како и додатокот на инвалидност кој се исплатува со инвалидската пензија што му припаѓала на умрениот осигуреник по прописите на пензиското и инвалидското осигурување.

Се смета дека осигуреникот ги издржува членовите на семејството во смисла на претходниот став, ако членовите на семејството имале право на здравствена заштита по основа на осигуреникот.

Глава V

ОСТВАРУВАЊЕ И ЗАШТИТА НА ПРАВАТА

Општи одредби

Член 141

Осигуреното лице ги остварува правата од здравственото осигурување на начин и под условите предвидени со закон, овој статут и другите општи акти на Заедницата и на начинот предвиден со договорот што го склучува Заедницата со здравствените работни организации (во натамошниот текст: договор за пружање на здравствена заштита).

Член 142

Правата од здравственото осигурување може да ги оствари лице на кое му е признаено својство на осигурено лице.

Својството на осигурено лице го утврдува Службата на Заедницата врз основа на пријавата за осигурување што ја поднесува организацијата односно приватниот работодавец.

Лицето за кое организацијата односно приватниот работодавец не ќе поднесе пријава за осигурување, може да бара од Службата на Заедницата со решение да му го признае својството на осигурено лице.

Признавањето својство на осигурено лице се потврдува со издавање на пропишана исправа на здравствено осигурување (здравствена легитимација) во форма и содржина пропишана од надлежниот републички орган.

Член 143

Пријава за осигурување на осигурените лица по однос на самостојна професионална дејност — поднесува лицето кое врши самостојна професионална дејност.

Член 144

Ако Заедницата на лицето за кое е поднесена пријава за осигурување не му признае својство на осигурено лице, или тоа својство ќе му го признае по некој друг основ, донесува за тоа решение кое го доставува на заинтересираното лице и на подносителот на пријавата.

Против решението од претходниот став заинтересираното лице и подносителот на пријавата можат заеднички или секој поодделно да изјават жалба до Комисијата за жалби како второстепен орган на Заедницата. Решението на Комисијата за жалби е конечно.

Член 145

Правата од здравственото осигурување установени со закон, овој статут и други општи акти осигурените лица ги остваруваат во управна постапка пред Службата на Заедницата.

Постапката од претходниот член е двостепена.

Против првостепеното решение осигуреникот има право на жалба. Решението по жалба е конечно во управна постапка и против истото може да се води работен спор во редовна граѓанска постапка.

Против конечното решение од претходниот став со кое се решава за парични надоместоци и помошти, осигуреното лице може да поведе постапка пред општинскиот суд надлежен според седиштето на Заедницата на здравственото осигурување кај која е осигурен или според местото на живеењето на осигуреното лице.

Член 146

Против првостепеното решение во втор степен решава комисија за жалби.

Комисијата од претходниот став ја сочинуваат претседател и 2 члена и толкав број на заменици. Мандатот на членовите на комисијата трае 4 години.

Изборот и отповикувањето на членовите на комисијата се врши на начин и постапка предвидена за другите органи на Заедницата.

Комисијата работи на седници и полноважно може да одлучува само ако се присутни сите членови. Решенијата на комисијата ги потпишува претседателот.

Член 147

При решавањето за правата од членот 145 на овој статут, ќе се применуваат одредбите на Законот за општа управна постапка, ако со закон и овој статут не е поинаку определено.

Член 148

Во рамките на Заедницата се води евиденција на осигурениците што ја пропишува надлежниот републички орган.

Заедницата за своите потреби може да пропишува и води и друга евиденција на осигурениците.

Остварување на здравствена заштита**Член 149**

Осигурените лица ја остваруваат здравствената заштита на товар на средствата на Заедницата непосредно преку здравствените работни организации кои се оспособени за пружање на соодветни здравствени услуги.

Член 150

Осигурените лица имаат право на слободен избор на здравствена работна организација и лекар кој ќе им пружа здравствена заштита.

Начинот и условите под кои осигурените лица ќе ги користат услугите на здравствените работни организации и здравствените работници, се утврдуваат со посебни општи акти на Заедницата.

Член 151

Осигурено лице може да биде упатено на лекување во странство во случај:

— да се исцрпени сите можности за лекување на осигуреното лице во Југославија,

— да постојат можности за лекување во некоја здравствена установа во странство од кое би можеле да се очекуваат поволни резултати.

Член 152

Се овластува Советот на Сојузот на заедниците на здравственото осигурување на работниците на Македонија на единствен начин за Републиката, да ги регулира со посебен акт начинот и постапката за упатување на осигурените лица на лекување во странство.

Советот на Сојузот на заедниците на здравственото осигурување на работниците на Македонија може по пат на самоуправно договарање со другите сојузи на заедниците на здравственото осигурување на работниците да ги регулира на единствен начин за целата земја начинот и постапката за упатување на осигурените лица на лекување во странство.

Учество на лекарските комисии во постапката**Член 153**

Во пружање на здравствената заштита и во постапката за остварување на правата по овој статут учествуваат лекар, лекарска комисија, комисија на вештаци-лекари и комисија на инвалидско осигурување.

Член 154

Заедницата со општ акт формира лекарска комисија и комисија на вештаци-лекари, со кој го утврдува составот, надлежноста и начинот на работата на овие комисии.

Заедницата во смисла на член 150 став 2 од овој статут поблиску ги утврдува задачите на лекарот-поединец за спроведувањето на здравствената заштита на осигурениците.

Приговор на оценката на лекарот-поединец и лекарската комисија**Член 155**

Ако осигуреникот не е задоволен со оценката што ја дал лекарот, може да изјави приговор до надлежната лекарска комисија.

Приговорот се поднесува усно или писмено во рок од 48 часа од соопштувањето на оценката, до лекарот против чија оценка е изјавен приговорот или непосредно до лекарската комисија.

Лекарот на кого му е изјавен приговорот усно, ако не ја преправи својата оценка, должен е да направи за тоа забелешка што ја потпишува и осигуреникот.

Лекарот на кого му е изјавен приговорот е должен веднаш да го достави предметот до надлежната лекарска комисија.

Член 156

Лекарската комисија е должна веднаш да го земе во постапката приговорот заради донесување на оценка.

Ако приговорот е изјавен против оценката за работната способност на осигуреникот, лекарската комисија е должна веднаш да го повика осигуреникот на преглед. Во другите случаи комисијата веднаш ќе го повика на преглед осигуреното лице ако смета дека е тоа потребно за давање на правилна оценка. Ако лекарската комисија смета дека е потребно да се дополни медицинската обработка, ќе ги определи без одлагање потребните медицински испитувања.

Оценката за здравствената состојба и оценката за работната способност на осигуреникот мораат да бидат потполни, образложени и во согласност со медицинската документација што служела како основ за давање на оценката.

Оценката што ја дала лекарската комисија по повод изјавениот приговор против оценката на лекарот е конечна.

За оценката на лекарската комисија писмено ќе се известат лекарот, Службата на Заедницата, работната организација односно приватниот работодавец каде што е вработен осигуреникот.

Член 157

Против оценката на лекарската комисија може да се поднесе приговор до комисијата за вештаци-лекари во рок од три дена од денот на соопштувањето на оценката на лекарската комисија, во случај и под услови утврдени со овој статут.

Приговорот се поднесува усно, на записник или писмено до лекарската комисија против чија оценка се изјавува приговорот. Комисијата е должна приговорот заедно со предметот, веднаш да го достави до комисијата на вештаци-лекари. Приговорот може да се поднесува писмено и непосредно до комисијата на вештаци-лекари.

Член 158

Комисијата на вештаци-лекари е должна веднаш да го земе во постапка приговорот заради давање на своја оценка.

Ако приговорот е изјавен против оценката на работната способност, комисијата на вештаци-лекари е должна веднаш да го повика осигуреникот на преглед. Во другите случаи комисијата ја дава својата оценка врз основа на медицинската документација, а може ако најде дека тоа е потребно, и да го повика осигуреникот на преглед. Ако комисијата смета дека е потребно да се дополнително медицинската обработка, ќе ги определи без одлагање потребните медицински испитувања.

Оценката што ја дала комисијата на вештаци-лекари по повод изјавениот приговор против оценката на лекарската комисија, е конечна.

За оценката на комисијата на вештаци-лекари писмено ќе се известат: осигуреникот, лекарската комисија против чија оценка е изјавен приговорот, лекарот-поединец, Службата на Заедницата и работната организација односно приватниот работодавец каде што осигуреникот е вработен.

Член 159

Службата на Заедницата, организацијата односно приватниот работодавец можат да бараат осигуреникот чија способност ја оценил лекар да се подложи на преглед од страна на надлежната лекарска комисија заради повторно оценување на неговата работна способност. Повторен преглед не може да се бара ако осигуреникот се наоѓа на лекување во стационарна здравствена работна организација.

Лекарската комисија е должна по применото барање веднаш да го повика осигуреникот на преглед.

Осигуреникот е должен да ѝ се јави на лекарската комисија заради преглед во рокот што ќе го определи комисијата. Ако осигуреникот без оправдани причини не се јави на поканата за преглед натамошното исплатување на надоместокот на личниот доход му се запира сè додека не се јави на поканата.

Остварување на правата на паричните надоместоци и помошти

Член 160

Правото на надоместок на личниот доход и другите парични надоместоци според овој статут и другите општи акти на Заедницата, осигурените лица ги остваруваат, по правило, кај Службата на Заедницата.

Определени права од претходниот став осигурениците можат да остваруваат во работните организации во колку Заедницата со договор ќе ги пренесе овластувањата на работната организација.

Член 161

За правото на надоместокот на личниот доход на осигуреникот поради спреченоста за работа кога се остварува на товар на Заедницата, решава Службата на Заедницата по претходно прибавена оценка и мислење на лекар-поединец односно лекарската комисија.

Член 162

Исплатата на паричните надоместоци и помошти се врши, по правило, врз основа на поднесените докази, без донесување на формално решение.

По барање на осигуреното лице, Службата на Заедницата е должна за неговото право на паричен надоместок или помош да донесе решение во писмена форма (првостепено решение).

Против првостепеното решение со кое е одлучено за остварувањето на правата од здравственото осигурување, осигуреното лице има право на жалба до Комисијата за жалби на Заедницата.

Член 163

При решавањето за правата од здравственото осигурување на осигурените лица ќе се применуваат одредбите на Законот за општа управна постапка, ако со закон и овој статут не е поинаку определено.

Член 164

Во постапката за остварување правото на надоместок на личниот доход и другите парични примања, осигуреното лице може против конечното решение на Заедницата да поведе постапка пред општинскиот суд надлежен според седиштето на Заедницата или според местото на живеењето на осигуреникот.

Член 165

За осигуреникот на кого му се исплатувал личниот доход непосредно пред настапувањето на случајот кој дава право на надоместок на личниот доход по овој статут, барањето за исплата на надоместок на личниот доход стасува со денот на стасаноста на исплатата на личниот доход. За останатите осигуреници барањето за исплата на надоместок на личниот доход стасува со истекот на последниот ден за кој на осигуреникот му припаѓа надоместок — ако привремената спреченост за работа трае покусо од еден месец, а ако трае месец или подолго — со истекот на последниот ден во месецот.

Барањето за исплата на помош за спрема на новородено дете, ако не е исплатена пред раѓањето на детето, стасува со денот на раѓањето на детето, а барањето за исплата на посмртна помош на денот на смртта на осигуреникот.

Стасаноста на барањето за исплата на патните трошоци, трошоците за превоз и останатите трошоци во врска со остварувањето на здравствената заштита кои паѓаат на товар на средствата на Заедницата како и стасаноста на барањето за исплата на погребните трошоци ги одредува Собранието на Заедницата со одлука со која поблиску ги определува овие права.

Член 166

Барање за остварување правата на надоместок на личниот доход и другите примања по овој статут може да се поднесе во рок од една година од денот на стасаноста на правото.

Глава VI

ФИНАНСИРАЊЕ НА ЗДРАВСТВЕНОТО ОСИГУРУВАЊЕ

Средства на здравственото осигурување

Член 167

Средствата за остварување на правата од здравственото осигурување се обезбедуваат со придонеси и други приходи утврдени со закон, овој статут и другите општи акти на Заедницата.

Средствата за здравственото осигурување за поодделна година се утврдуваат и распоредуваат со финансијскиот план на Заедницата на здравственото осигурување. Со финансијскиот план средствата се утврдуваат и распоредуваат според намената и тоа:

1. за обезбедување задолжителни видови на здравствената заштита утврдени со закон, а во обемот утврден со програмата што ја донесува Собранието на Социјалистичка Република Македонија;

2. за обезбедување правата од здравственото осигурување за случај на несреќа на работа и заболување од професионални болести;

3. за обезбедување на правата од здравствената заштита над задолжителните видови на здравствената заштита утврдени со овој статут.

На крајот на годината се составува завршна сметка со која конечно се утврдуваат приходите и расходите на Заедницата.

Член 168

Средствата за здравственото осигурување на работниците ги обезбедуваат:

1. осигурениците-работници — со придонеси од личниот доход;

2. организациите — со придонеси од својот доход, граѓанско-правни лица и приватни работодавци — со придонеси од своите средства, за осигурување во случај на несреќа на работа и заболување од професионални болести, здравствено осигурување на осигурениците од членот 56 став 1 точка 6 и 7 и член 59 од овој статут и осигурување на здравствена заштита на осигурениците од членот 61 точка 1—4 од овој статут.

3. заедниците за работите на вработувањето — со придонеси од средствата обезбедени за правата на лицата од членот 56 став 1 точка 8—10 од овој статут;

4. заедниците на пензиското и инвалидското осигурување — со придонеси од средствата обезбедени за правата на уживателите на пензијата и корисниците на правата на професионална рехабилитација и правата на вработување според прописите за инвалидското осигурување, како и за уживателите на инвалиднина по прописите на инвалидското осигурување кои не се осигурени по било кој друг основ;

5. уживателите на пензија или инвалиднина — југословенски државјани што примаат пензија или инвалиднина исклучиво од странски носители на осигурувањето додека престојуваат на подрачјето на Заедницата на кои не им е обезбедена здравствена заштита — со придонес од свои средства;

6. работниците вработени во странство кај меѓународните или други организации по основ на меѓународен договор и кај странски работодавец — со придонеси од свои средства за себе и за членовите на своите семејства што престојуваат на подрачјето на Заедницата, а на кои не им е обезбедена здравствена заштита од странскиот носител на здравственото осигурување вклучувајќи го и придонесот за осигурување во случај на несреќа на работа и заболување од професионални болести;

7. лица што вршат самостојна професионална дејност како свое единствено или главно занимање — со придонеси од своите средства, вклучувајќи го и придонесот за осигурување во случај на несреќа на работа и заболување од професионални болести;

8. општествено-политичките заедници за уживателите на постојана државна помош доделена од страна на бившите президиуми на народните собранија или од страна на Извршниот совет и за неосигурените лица — со придонеси за здравствена заштита од средствата на буџетот;

9. осигурениците-работници југословенски државјани кои на подрачјето на Заедницата се вработени во странски дипломатски и конзуларни претставништва, странски меѓународни мисии или во лична служба кај претставници што уживаат дипломатска имунитет — со придонеси од своите средства, вклучувајќи го и придонесот за несреќа на работа и заболување од професионални болести;

10. странски носители на осигурувањето — со надоместок на трошоците за здравственото осигурување на членовите на семејствата на југословенските работници вработени во странство и уживателите на странски пензии кои живеат на подрачјето на Заедницата.

Член 169

Придонесите за здравствено осигурување се опрделуваат така што со средствата што се остваруваат од придонесите заедно со останатите приходи се покриваат обврските на Заедницата по основ на осигурените права, обезбедуваат средства на резервниот фонд, спроведување на реосигурувањето, учество во финансирањето на фондот на солидарноста, средствата потребни за спроведување на здравственото осигурување, како и дел на средствата за развојот на здравствената служба.

Член 170

Придонесите за здравствено осигурување се опрделуваат одделно за обезбедување на:

1. задолжителни видови на здравствената заштита;

2. правата од здравственото осигурување за случај на несреќа на работа и заболување од професионални болести;

3. правата од здравствената заштита над задолжителните видови на здравствена заштита утврдени со овој статут.

Член 171

Придонесите за здравствено осигурување самостојно ги утврдува Заедницата на здравственото осигурување.

Член 172

Придонесите за задолжителни видови на здравствена заштита и за обезбедување на правата од здравствената заштита над задолжителните видови на здравствена заштита утврдени со овој статут се утврдуваат според единствени пропорционални стапки на личните доходи односно основниците.

Член 173

Придонесот за здравственото осигурување за случај на несреќа на работа и заболување од професионални болести го утврдува Заедницата на здравственото осигурување по единствена тарифа. Ако од објективни причини доаѓа до зголемена опасност, Заедницата може врз основа на посебна тарифа за одделни организации и приватни работодавци да утврди повисока тарифа.

Тарифата за здравствено осигурување на работниците во случај на несреќа на работа и заболување од професионални болести не може за одделна организација односно приватен работодавец да биде повисока од 50% од редовната тарифа утврдена за тоа осигурување на подрачјето на Заедницата.

Критериумите за определување висината на посебната тарифа на здравственото осигурување на работниците во случај на несреќа на работа и заболување од професионална болест за одделни организации односно приватни работодавци ќе се утврди со посебен општ акт.

Член 174

За лица кои во странство стапиле во работен однос кај меѓународни и други организации по основ на меѓународен договор или кај странски работодавец, а се осигурени според овој статут како и за осигуреници во работен однос кај југословенските организации кои се наоѓаат на работа во странство се плаќа и посебен придонес за користење на здравствена заштита во странство.

Посебниот придонес за користење на здравствена заштита во странство се плаќа и за членовите на потесното семејство на југословенските работници вработени во странство кои живеат на подрачјето на Заедницата, а на кои им е обезбедена здравствена заштита кај странскиот носител на здравственото осигурување.

Посебниот придонес за лицата од став 1 од овој член се пресметува одделно за сите осигурени ризици според единствени пропорционални стапки.

Посебниот придонес за лицата од став 2 на овој член се пресметува одделно за секој осигурен ризик според единствени износи на придонесот.

Член 175

Собранието на Заедницата може за одделни категории осигуреници придонесите за здравственото осигурување да ги определи во постојани месечни износи.

Член 176

Одлуките за стапките и износите на придонесите како и тарифите на придонесот мора да бидат поднесени пред почетокот на календарската година во која почнува нивната примена.

Доколку до тој рок одлуките и тарифите не се донесат во идната година, до донесување на одлуките и тарифите, ќе се применуваат стапките односно тарифите кои важеле во претходната година.

Член 177

Основица за пресметување на придонесот за здравствено осигурување е:

1. за осигурениците-работници во работен однос на подрачјето на Заедницата со најмалку половина од пропишаното полно работно време, членовите на претставничките тела и нивните органи и избраните лица во општествените, здружените и самоуправните организации, коморите, здруженијата и слично, членовите на занаетчиските рибарски задруги и лицата што се во работен однос кои како инвалиди работат онолку време колку што им одговара на нивната работна способност — бруто личниот доход и други примања кои се изедначени со личниот доход;

2. за уживателите на пензија и корисниците на правото на професионална рехабилитација, правото на вработување по прописите за инвалидското осигурување и уживателите на инвалиднина кои не се осигурени по друг основ — пензиските и инвалидските примања, освен додатокот за помош и нега;

3. за југословенските државјани што примаат пензија или инвалиднина исклучиво од странски носители на осигурувањето — пензијата или инвалиднината;

4. за лицата што се привремено вон работен однос, иселениците-повратници што се населиле на подрачјето на Заедницата и останатите лица пријавени кај надлежниот завод за вработување — просечниот износ исплатен на име паричен надоместок на привремено безработните лица во месецот за кој се плаќа придонесот за здравствено осигурување. Основицата за пресметување на придонесите, доколку не е утврдена со овој статут, ја утврдува Заедницата со посебна одлука.

Член 178

Лицата што вршат самостојни професионални дејности обезбедуваат средства за здравствено осигурување со придонесите од основицата што ја утврдува Заедницата со посебна одлука.

Член 179

Врз основа на самоуправен договор Сојузот на заедниците на здравственото осигурување на работниците на Македонија може да се овласти со општ акт да ги определи придонесите и утврди основиците за пресметување на придонесите за здравственото осигурување за југословенските државјани вработени во странство кај југословенските организации или во домаќинствата на тие осигуреници, како и за југословенските државјани вработени во странство кај странски организации односно работодавци кои не се задолжително здравствено осигурени според прописите на земјата во која се наоѓаат на работа или не е обезбедена здравствена заштита за членовите на нивното по-

тесно семејство кои живеат на подрачјето на Заедницата кај странскиот носител на здравственото осигурување.

Член 180

Ако личните доходи се пресметуваат и плаќаат во нето износи придонесите за здравствено осигурување се пресметуваат и плаќаат по стапки пресметани за примена на нето личен доход, односно примања.

Член 181

Придонес за здравствено осигурување се пресметува и плаќа во висина како е утврдено со одлука за висината на стапката на здравствено осигурување и на примањата остварени со дополнителна работа, граѓанско-правен однос и други примања остварени вон работен однос.

Член 182

Од придонесите остварени за здравствено осигурување се формираат средствата на Заедницата. Средствата на Заедницата се:

1. придонеси за здравствено осигурување;
2. надоместок од здравственото реосигурување;
3. средства на фондот на солидарноста;
4. средства остварени од вишокот на приходи над расходите според Одлуката на Заедницата;
5. камата на вложените средства на Заедницата;
6. надоместок на трошоците за здравствена заштита за неосигурените лица;
7. приходи по основ на надоместок на трошоци за здравствена заштита по конвенции;
8. приходи по основ на надоместок на штета;
9. други приходи на Заедницата.

Од средствата на Заедницата се подмируваат расходите:

1. за остварување правата на осигурените и неосигурените лица по основ на задолжителните видови на здравствена заштита;
 2. за остварување правото на осигурениците од здравственото осигурување по основ на несреќа на работа и заболување од професионални болести;
 3. остварување правата од здравствената заштита над задолжителните видови на здравствена заштита утврдени со овој статут;
 4. за премииите на здравствено реосигурување;
 5. за посебен придонес на фондот на солидарноста;
 6. за надоместок на Стручната служба на Заедницата;
 7. за финансирање на Сојузот на заедниците на здравственото осигурување на работниците на Македонија;
 8. за потребите на студиските и научно-истражувачките работи со цел за унапредување на здравственото осигурување;
 9. други приходи на Заедницата.
- во здравствените работни организации;
10. за отплата на непокриениот дел на вишокот на расходите над приходите утврдени со завршната сметка на Заедницата;
 11. за подмирување на останатите трошоци на Заедницата (трошоци на самоуправните органи, трошоци на платниот промет и др.).

Член 183

Средствата за обезбедување на задолжителните видови на здравствената заштита, средствата за обезбедување правата од здравственото осигурување за случај на несреќа на работа и заболување од професионални болести и средствата за обезбедување на правата од здравствената заштита над задолжителните видови на здравствена заштита утврдени со овој статут се водат на единствена сметка.

Член 184

Средствата за обезбедување на здравствената заштита на неосигурените лица како и средствата за обезбедување на правата од здравственото осигурување на членовите на семејствата на лицата вработени во странство, доколку здравственото осигурување

гурување се обезбедува на товар на средствата на странскиот носител на осигурувањето, се водат и искажуваат одделно.

Член 185

Заедницата задолжително формира резервен фонд за обезбедување финансиска стабилност во работењето и ликвидноста во извршувањето на обврските спрема осигурените лица, здравствените работни организации и другите организации на кои им е доверено спроведувањето на здравственото осигурување.

Задолжителната резерва не може да биде пониска од двомесечниот просечен износ на планираните вкупни приходи на Заедницата за тековната година. Задолжителното ниво на резервата се обезбедува во рок од четири години.

Задолжителната резерва од став 2 на овој член се обезбедува најмалку една четвртина во секоја година во која треба таа да се обезбеди.

Резервниот фонд на здравственото осигурување се формира со:

1. издвојување на определен процент од средствата остварени со придонесите за здравствено осигурување во височина која ќе ја определи Собранието на Заедницата;

2. издвојување од вишокот на приходите над расходите во височина која ќе ја определи Заедницата;

3. од камата на вложените средства на резервниот фонд.

Член 186

Средствата на резервниот фонд можат да се користат во текот на годината како обртни средства за извршување на текуштите обврски на Заедницата.

Средствата на резервниот фонд кои не се користат како обртни средства можат да се вложуваат во орочени депозити или благајнички записи со рок на враќање што ќе го утврди Собранието на Заедницата.

Средствата на резервниот фонд се водат на една сметка, а се искажуваат одвоено по видови на правата.

Член 187

Вишокот на расходите над приходите што се утврдува по завршната сметка на Заедницата се покрива:

1. од делот на задолжителната резерва која се формира од средствата на задолжителните видови на здравствената заштита, доколку вишокот на расходите е утврден по тие средства;

2. од делот на резервата кој се формира од средствата на здравственото осигурување по основ на несреќа на работа и заболување од професионални болести, доколку вишокот на расходите е утврден по тие средства;

3. од делот на резервата кој се формира од средствата на здравствената заштита над ниво на задолжителните видови на таа заштита и за другите права од здравственото осигурување утврдени со овој статут, доколку вишокот на расходите е утврден со тие средства.

Непокриениот дел на вишокот на расходите се покрива со кредити, со тоа што отплатата се врши од тековните приходи на Заедницата остварени во наредните години според одлука на Заедницата.

Средствата на резервниот фонд потрошени за покривање вишокот на расходите над приходите до височината на задолжителниот дел треба да се вратат на соодветниот дел на резервниот фонд во текот на наредните години но најмногу по $\frac{1}{4}$ од задолжителниот дел.

Член 188

Заедницата на здравственото осигурување задолжително ги реосигурува здравствените ризици во следниве случаи:

1. елементарни непогоди;
2. масовни несреќи; и
3. масовни епидемии.

Член 189

Заедницата во договор со другите заедници на здравственото осигурување на работниците може да реосигурува на економски основи и според начелата на заемност и други ризици што можат да настанат во спроведувањето на здравственото осигурување.

Член 190

Заедницата договорно со другите заедници на здравственото осигурување го определува начинот на управувањето со фондот на здравственото реосигурување, обемот на ризиците што се реосигуруваат, тарифите на премиите за реосигурувањето, надоместоците што се обезбедуваат во случај на настанување на реосигурените ризици и условите и постапката за остварување на овие надоместоци.

Член 191

Од приходите остварени за задолжителните видови на здравствената заштита Заедницата обезбедува средства за финансирањето на фондот на солидарноста.

Средствата се обезбедуваат со посебен придонес во височина што ја утврдува Сојузот на заедниците на здравственото осигурување на работниците со свој акт.

Финансиско работење на Заедницата и пресметување и плаќање на придонесите

Член 192

Финансиското работење на Заедницата, пресметувањето и плаќањето на придонесите се врши на начин предвиден со законот, овој статут и други акти на Заедницата донесени во согласност со овој статут.

Финансиското работење на Заедницата опфаќа:

1. составување на финансиски план за приходите и расходите на Заедницата;
2. остварувањето на приходите и извршување на расходите;
3. водење на книговодство и евиденција на финансиското работење и средствата на Заедницата;
4. составување на периодични извештаи и завршна сметка на средствата на Заедницата и резервниот фонд.

Член 193

Придонесите за здравственото осигурување ги пресметуваат и уплатуваат, како обврзници за уплата на придонесот (во натамошниот текст: обврзници):

1. организациите и приватните работодавци за работници вработени кај нив и за ученици во стопанство;

2. заедниците за работите на вработувањето — за пријавените привремено безработни лица кои имаат право од здравственото осигурување врз основа на овој статут;

3. заедниците на пензиското и инвалидското осигурување за уживателите на пензија, корисниците на права од професионалната рехабилитација и правото на вработувањето по прописите на инвалидското осигурување како и за уживателите на инвалиднина;

4. уживателите на пензија или инвалиднина од странски носители на осигурувањето — сами за себе;

5. самите осигуреници-работници, југословенски државјани;

а) вработени во странство — за членовите на своето потесно семејство кои живеат на подрачјето на Заедницата а на кои не им е обезбедена здравствена заштита кај странскиот носител на здравственото осигурување;

б) кои на подрачјето на Заедницата се вработени во странски дипломатски и конзуларни претставништва, странски и меѓународни мисии или во лична служба кај претставниците што уживаат дипломатски имунитет;

в) кои во странство стапиле во работен однос кај меѓународни и други организации по основ на меѓународен договор или кај странски работодавец, а се задолжително осигурени според законот и овој статут;

6. организациите за лица на задолжителна практична работа или доброволна практика (волонтери);

7. организациите за лица на школување, стручно усовршување или постдипломски студии кои поради тоа го прекинале работниот однос, а имаат стипендија и за лицата кои пред востановувањето на работниот однос ги упати како свои стипендисти на практична работа во друга организација заради стручно оспособување;

8. организациите кај кои се изведува практичната настава за учениците во стопанството односно ученици на училиштата за квалификувани работници за кои покрај училишната се изведува и практична настава;

9. странски носители на осигурувањето преку органот за врска — за членовите на семејството на наши работници вработени во странство осигурени по меѓународните спогодби.

Собранието на Заедницата може да одлучи југословенските работни организации што вршат градежни или други работи во странство, наместо обврската за плаќање на придонес за користењето на здравствената заштита во странство, да преземат обврски сами да ги сносат трошоците за здравствената заштита во странство што ја користеле осигурениците — југословенски работници вработени во тие организации на работите што ги изведуваат во странство како и за членовите на нивните семејства кои со осигурениците престојуваат во странство.

Член 194

Обврзници за уплата на придонесите за здравствено осигурување на лицата од членот 61 и 62 од овој статут се:

1. за лицата кои учествуваат во младински работни акции кои по прописите за инвалидското осигурување се осигурени за сите случаи на инвалидност и за лицата кои учествуваат во организирани јавни работни акции ако на тие работи работат најмалку 6 часа дневно — инвеститорот на тие работи на товар на своите средства;

2. за лицата кои се наоѓаат на предвојничка обука, логорување и лицата-припадници на територијалните единици, припадници на цивилната заштита — општината која ја организира предвојничката обука односно извршувањето на задачите;

3. за уживателите на постојаната државна помош дадена од страна на бившите президиуми на народните собранија или од страна на Извршниот совет — Републичкиот секретаријат за народно здравје и социјална политика на товар на буџетот на Републиката;

4. за учениците во средните училишта и студентите во вишите и високите школи, факултетите и уметничките академии — организациите кај кои се изведува практичната работа во врска со наставата;

5. за лицата кои работат помалку од половина од полно работно време — организацијата кај која се вработени;

6. за припадниците на доброволните организации на противпожарната заштита — органот односно организацијата што ја формира доброволната организација на противпожарната заштита.

Член 195

Придонесот од членот 194 од овој статут се плаќа само за лицата кои немаат својство на осигуреници, односно кои во рамките на Заедницата во која се осигурени користат помал обем на здравствена заштита од онаа што им се обезбедува според овој статут.

Член 196

Обврзник за уплата на придонесите за здравствено осигурување за лицата што вршат самостојни професионални дејности е лицето што ја врши таа дејност.

Член 197

Собранието на Заедницата ќе донесе поблиски прописи за начинот на пресметувањето и плаќањето на придонесите за здравствено осигурување.

Врз основа на самоуправен договор Сојузот на заедниците на здравственото осигурување на работниците на Македонија може да се овласти да ги донесе прописите од став 1 на овој член.

Член 198

Придонесите за здравственото осигурување обврзниците ги уплатуваат кај Службата на општественото книговодство на сметка на Заедницата.

Член 199

Наплатувањето на сите придонеси од обврзниците што своето финансиско работење го водат преку Службата на општественото книговодство ја врши таа служба при исплатата на средствата за лични доходи. Другите обврзници се должни сами да ги пресметуваат и уплатуваат придонесите во полза на сметката на Заедницата.

Член 200

Обврската за плаќање на придонесите стасува:

1. за обврзниците кои своето финансиско работење го водат преку Службата на општественото книговодство — на денот на подигањето на средствата за исплата на личните доходи;

2. за обврзниците кои своето финансиско работење не го водат преку Службата на општественото книговодство — последниот ден во месецот за кој се врши исплатата на личниот доход, односно на првиот ден во месецот ако исплатата на личниот доход е договорена однапред;

3. за осигурениците кои се сами обврзници за уплата на придонесите — првиот ден во месецот за истиот месец.

За останатите обврзници на придонесот кои не се опфатени во претходниот став, обврската за плаќање на придонесите ќе се регулира со посебен акт на Заедницата.

Член 201

Обврзникот кој што не ќе ги плати придонесите во рокот на стасаноста, должен е да плати казнена камата по стапка од 0,1% дневно на износот на ненавремениот платен придонес за сите денови на задоцнувањето.

Член 202

На обврзникот кој во пропишаниот рок не ги уплати стасаните придонеси, или не ги уплати во целост, Службата на Заедницата ќе му издаде платен налог со кој ќе се задолжи обврзникот во рок од осум дена од денот на врачувањето на истиот да ги уплати стасаните придонеси со казнена камата предвидена со членот 201 од овој статут.

Обврзникот може во рок од 8 дена од денот на приемот на платниот налог да изјави приговор до Заедницата. Ако обврзникот благавременно изјави приговор, Службата на Заедницата може своето побарување да го оствари само со тужба кај надлежниот суд.

Платниот налог против кој не е благавременно изјавен приговор станува извршен.

Обврзникот на придонесот кој уплатил придонеси во поголем износ односно бил задолжен, има право да бара враќање на повеќе уплатените износи.

Повеќе уплатените придонеси ќе се вратат на обврзникот по негово барање. Ако обврзникот не поднесе барање, повеќе уплатениот придонес се пресметува во наредните уплати на придонесите.

Член 203

Службата на општественото книговодство е должна по барањето на Заедницата врз основа на извршниот платен налог, односно врз основа на извршна судска пресуда, да изврши наплата на износот на неуплатените придонеси со пренос од сметката на обврзникот на сметката на Заедницата.

Ако исплатата не може да се изврши на начинот предвиден во ставот 1 на овој член, исплатата на придонесите должен е да ја изврши на барањето на Заедницата судот — по правилата на извршната постапка.

Член 204

Побарувањата на придонесите застаруваат за пет години, сметајќи од крајот на годината во која стасала обврската за плаќање.

Текот на застареноста се прекинува со секое службено дејствие на Стручната служба на Заедницата извршена со цел за утврдување на обврската за плаќање на придонесите или наплатата, кое е на пропишан начин ставено на знаење на обврзникот. По секое прекинување на текот на застареноста започнува да тече нов рок на застареност од 5 години. Во секој случај застареноста настапува по истекот на 10 години од денот кога првпат започнала да тече.

Побарувањата на обврзникот на придонесите за враќање на неправилно или повеќе уплатениот придонес, застаруваат за 5 години по истекот на годината во која наплатата е извршена.

Член 205

Одредбите на овој статут кои се однесуваат на обврската на организациите во поглед на пресметувањето и плаќањето на придонесите ќе се применуваат и за приватните работодавци, ако со овој статут и други општи акти на Заедницата не е поинаку определено.

Член 206

Службата на Заедницата е должна да врши преглед на книгите и евиденциите кај обврзниците на придонесите заради контрола на правилното пресметување и уплатување на придонесите.

Глава VII

ОБЕЗБЕДУВАЊЕ ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА НА ЗДРАВСТВЕНО НЕОСИГУРЕНИТЕ ЛИЦА И ЛИЦАТА ОСИГУРЕНИ ПО МЕЃУНАРОДНИТЕ СПОГОДБИ И КОНВЕНЦИИ

Неосигурени лица**Член 207**

Задолжителните видови на здравствената заштита установени со закон, Заедницата ги обезбедува и на лицата што живеат на подрачјето на Заедницата, кои се опфатени со задолжително здравствено осигурување според законот и овој статут.

Средствата за здравствена заштита на лицата од претходниот став се обезбедуваат со средствата од буџетот на општината а за лицата без постојано место на живеење — Републиката со средствата од својот буџет.

Член 208

Општинското собрание е должно да ги пријавува на Заедницата сите лица кои не се опфатени со задолжителното здравствено осигурување, како и да ги пријавува сите промени кај овие лица.

Член 209

До колку општинското собрание ќе установи поголеми права од правата опфатени со задолжителните видови на здравствената заштита за лицата од членот 207 од овој статут, истото е должно да ѝ обезбеди на Заедницата посебни средства за остварување на тие права.

Износот на средствата од претходниот став и начинот на наплатување на истите се утврдува со спогодба.

Член 210

За обезбедување на задолжителните видови здравствена заштита на лицата од членот 207 на овој статут Заедницата склучува договор со општината во кој се определуваат меѓусебните права и обврски.

Спогодбата се склучува најмалку за период од една календарска година. Со спогодбата се определува и начинот и постапката за решавање на спорните прашања.

Лица осигурени по меѓународни спогодби и конвенции

Член 211

Заедницата обезбедува здравствена заштита и на осигурениците кај странските носители на здравственото осигурување кое е утврдено со меѓународни спогодби и конвенции во обемот и на начинот предвидени со меѓународните спогодби односно конвенции.

Рефундацијата на трошоците за лицата од претходниот став се врши според прописите на нашата земја и меѓународните спогодби односно конвенции.

Глава VIII**СТРУЧНА СЛУЖБА НА ЗАЕДНИЦАТА****Член 212**

За вршење на административните, финансиските и другите стручни работи во врска со спроведувањето на здравственото осигурување, Заедницата формира Стручна служба (во натамошниот текст: Служба на Заедницата).

Член 213

Службата на Заедницата во својот делокруг ги врши овие работи:

1. ракува со средствата на Заедницата во согласност со законот, со овој статут и другите општи акти на Заедницата и заклучоците на самоуправните органи на Заедницата;
2. решава во прв степен за правата на осигурените лица и врши исплата на паричните надоместоци и помошти на осигурените лица;
3. врши исплата на трошоците за здравствената заштита на здравствените работни организации;
4. ги врши работите во врска со склучувањето на договорите со здравствените работни организации за пружање здравствени услуги на осигурените лица и врши непосредна контрола за извршувањето на тие договори;
5. води потребна евиденција во врска со работењето на Заедницата и спроведувањето на здравственото осигурување;
6. подготвува финансиски план и завршна сметка на Заедницата;
7. подготвува нацрти на општи акти, програми и планови на Заедницата и учествува во нивното спроведување во живот;
8. ги врши административните работи во врска со работата на самоуправните органи на Заедницата;
9. врши определени работи во врска со спроведувањето на здравственото осигурување што произлегуваат од конвенциите и другите меѓународни спогодби;
10. води потребна евиденција за неосигурените лица и врши исплата на трошоците на задолжителните видови на здравствена заштита на тие лица;
11. преку лекарските комисии врши оценка на работната способност на осигурениците како и оценка на здравствената состојба на осигурените лица во случаите определени со овој статут и другите општи акти на Заедницата;

12. ја следи состојбата и проблемите на спроведувањето на здравственото осигурување и во врска со тоа на самоуправните органи на Заедницата им предлага потребни мерки за унапредување на осигурувањето;

13. врши и други работи што ќе ѝ бидат ставени во делокруг со овој статут и другите општи акти на Заедницата.

Службата на Заедницата може по основ на самоуправен договор помеѓу Собранието на Заедницата и другите интересни заедници да врши определени административни, финансиски и други стручни работи за сметка на други заедници односно органи и организации. Договорите за вршење на таквите работи ги склучува директорот на Заедницата во согласност со Одлуката на Собранието на Заедницата.

Член 214

Службата на Заедницата ги врши работите од својот делокруг во согласност со закон, овој статут, другите општи акти, насоките и заклучоците на самоуправните органи на Заедницата, а во согласност со политиката што ја утврдува Собранието на Заедницата.

Службата на Заедницата за својата работа е одговорна пред Собранието на Заедницата и е должна на барање на самоуправните органи на Заедницата, а најмалку еднаш годишно, да поднесува извештај за својата работа.

Член 215

Службата на Заедницата работите од својот делокруг ги врши преку организационите единици, лекарската комисија и комисијата на лекари-вештаци.

Член 216

Организацијата и делокругот на работата на Службата на Заедницата ја регулира со општ акт Собранието на Заедницата.

Систематизацијата за бројот на работните места, бројот на работниците за извршување на задачите од делокругот на Службата како и потребната школска — стручна спрема и минималното работно искуство за секое поодделно работно место се утврдува со општ акт на Советот на работната заедница во согласност со Собранието на Заедницата.

Член 217

Постојани стручни комисии на Службата на Заедницата се:

1. лекарска комисија и
2. комисија на лекари-вештаци.

Составот, делокругот и начинот на работата на комисиите од претходниот став се регулираат со посебен општ акт на Заедницата.

Член 218

Службата на Заедницата ја раководи директорот на Заедницата (во натамошниот текст: директор).

Директорот е наредбодавец за извршување на работите од надлежност на Службата.

Директорот за својата работа и за работата на Службата на Заедницата е одговорен на органите на Собранието на Заедницата и е должен да ги информира извршните органи на Заедницата.

Член 219

Директорот го именува Собранието на Заедницата по предлог на Комисијата за избор и именување на директор на Заедницата која го распишува конкурсот за избор и именување на директорот, ја спроведува конкурсната постапка и го утврдува предлогот за именување на директорот.

Директорот се именува за време од 4 години. По истекот на тој рок дотогашниот директор може повторно да биде именуван.

Најдоцна на два месеци пред истекот на времето за кое е именуван директорот мора да се распише конкурс за повторен избор.

Член 220

Директорот на Заедницата особено ги врши следните работи:

1. се грижи работата на Службата да биде во согласност со закон, овој статут, општите акти, заклучоците и насоките на самоуправните органи на Заедницата;

2. ја застапува Заедницата во имотно-правните и работно-правните односи;

3. се грижи за ефикасно, економично и рационално работење на Службата на Заедницата а посебно за нејзината ажурност, стручност и правилен однос спрема осигурените лица;

4. се грижи за подготвување материјали за органите на Заедницата и Службата на Заедницата;

5. ја усогласува работата на работните единици на Службата;

6. се грижи за благовремено спроведување на одлуките и заклучоците на самоуправните органи и Службата на Заедницата;

7. донесува и издава решенија за остварување на правата и обврските на работните луѓе на Службата на Заедницата;

8. ја застапува Заедницата при склучување на договори со здравствените работни организации за пружање здравствена заштита на осигурените лица и ги потпишува истите;

9. решава во прв степен за правата и обврските на осигурените лица од здравственото осигурување до колку со овој статут и другите општи акти на Заедницата не е определено поинаку;

10. врши и други работи кои му се ставени во надлежност со овој статут и другите општи акти на Заедницата како и работите што ќе му бидат доверени од страна на работната заедница на Службата.

Член 221

Директорот на Заедницата има право и обврска да присуствува на седниците на самоуправните органи на Заедницата, да учествува во дискусиите и да дава предлози и мислења за одделни прашања, без право на одлучување.

Ако директорот најде дека одделен општ акт или заклучок на органите на Заедницата или на работната заедница на Службата е во спротивност со закон или овој статут, за тоа ќе го предупреди надлежниот орган на управувањето. Ако и по предупредувањето органот остане при својот акт односно заклучок, директорот е должен во рок од 3 дена да предложи на органот на управата на Собранието на општината надлежен за работите на здравственото осигурување да поведе постапка за запирање од извршување на таквиот акт односно заклучок. До донесување на актот со кој се решава по предлогот за запирањето од извршувањето на оспорениот акт односно заклучок тој не може да се изврши.

Член 222

Директорот на Заедницата може да биде разрешен од должност и пред истекот на времето за кое е именуван во овие случаи:

1. ако тоа сам го побара;

2. ако стори тешка повреда на работната должност предвидена со општите акти за одговорност на работниците на Службата;

3. ако потешко ги повреди или на повеќе пати ги повреди прописите на општествената заедница од областа на здравственото осигурување или други прописи со кои се регулира работата на Заедницата на здравственото осигурување и нивниот однос спрема општествената заедница;

4. ако потешко ги повреди општите акти на Заедницата или постапува спротивно на општите акти односно заклучоците на нејзините самоуправни органи;

5. ако со својата несовесна или неправилна работа ѝ нанесе значителна материјална штета на Заедницата или ако во вршењето на својата должност таква штета ѝ направи на општествената Заедница;

6. ако поради невршење или несовесно вршење на својата должност ја доведе Заедницата во таква ситуација да не може да ги извршува своите основни задачи и обврски спрема осигурените лица и здравствените работни организации или значително ѝ го отежнува извршувањето на тие задачи односно обврски.

Пред истекот на времето за кое е именуван, директорот ќе се разреши од должност и кога со правосилна судска одлука биде утврдено дека против него настапила некоја од пречките за неговото именување во смисла на општите прописи.

Член 223

Сите права од работниот однос (одмори и отсуства, учество во распределбата на лични доходи и друго), директорот на Заедницата ги остварува во рамките на законот и општите акти на Заедницата и на работната заедница на Службата.

Член 224

Покрај директорот како раководни работници на Службата кои ги именува Собранието на Заедницата се: раководители на организациони единици и самостојни советници.

Реизборноста на раководните работници од ставот 1 на овој член се спроведува по истекот на секои 4 години од нивното именување.

Член 225

Раководните работници на Службата на Заедницата ги именува Собранието на Заедницата по пат на конкурс, ако со овој статут не е поинаку определено.

Конкурсот од претходниот став го распишува и спроведува Комисијата за избор и именување во постапка пропишана со закон и општите акти на Заедницата.

Член 226

За прием на работа, распоредување на работни места и престанок на работата на другите работници на Службата на Заедницата одлучуваат органите определени со Правилникот за работните односи на работниците на Службата во постапката утврдена со тој правилник.

Член 227

Работниците на Службата на Заедницата ја сочинуваат работната заедница на Службата и во неа ги остваруваат своите самоуправни права кои произлегуваат од работниот однос.

Работниците на Службата на Заедницата го остваруваат непосредното самоуправување преку собири на работните луѓе, референдум и други видови на непосредно одлучување.

Совет на работната заедница

Член 228

Највисок орган на управувањето на работната заедница на Службата е Советот на работната заедница.

Советот на работната заедница се состои од 11 члена.

Членовите на Советот ги избираат и отповикуваат членовите на работната заедница на Службата по пат на тајно гласање.

Мандатот на членовите на Советот трае 2 години.

Никој не може повеќе од двапати еднопосредно да биде избран за член на Советот на работната заедница.

Директорот на Заедницата не може да биде избран за член на Советот на работната заедница на Службата.

Член 229

Советот на работната заедница на Службата во својот делокруг:

1. ги донесува сите општи акти со кои се регулира организацијата на самоуправувањето во работната заедница на Службата, меѓусебните работ-

ни односи, одговорноста на работниците, внатрешната распределба на средствата за личен доход и други прашања од областа на внатрешните односи во работната заедница на Службата;

2. дава предлог на Заедницата за организација на Службата и ја утврдува во согласност со Собранието на Заедницата систематизацијата на работните места на Службата;

3. ја разгледува состојбата и проблемите на Службата и презема мерки за нејзиното унапредување;

4. решава во втор степен за правата и обврските на работниците на Службата од областа на работните односи;

5. врши и други работи кои ќе му бидат ставени во делокругот на неговата работа.

Член 230

Советот на работната заедница може по потреба да формира помошни тела за извршување на одделни задачи.

Составот и делокругот на работата на телата од претходниот став се регулира со посебен општ акт.

Член 231

Раководителите на организационите единици и претседателите на лекарските комисии за својата работа и работата на работниците од организационите единици непосредно се одговорни пред директорот и органите на Заедницата.

Член 232

Работниците на Службата на Заедницата ги вршат работите од делокругот на Службата во согласност со закон, овој статут и општите акти на Заедницата.

Работниците се должни работите и задачите што им се доверени да ги вршат совесно и уредно, придржувајќи се на закон, другите прописи и општите акти на Заедницата.

Член 233

Работникот е должен да ги извршува упатствата и наредбите на директорот на Заедницата односно раководителот на организационата единица. Ако работникот смета дека упатството, односно наредбата е незаконита или спротивна на општите акти на Заедницата, должен е да му укаже за тоа на оној што го дал упатството односно наредбата. Повторната писмена наредба, ако таа не претставува кривично дело, работникот е должен да ја изврши.

Работникот е должен да ја чува службената тајна без оглед на начинот на кој за неа дознал.

Што се смета за службена тајна како и кои се податоците и по кои услови можат да се објавуваат ги утврдува Советот на работната заедница на Службата.

Член 234

Средствата за извршување на редовните работи на Службата се утврдуваат со финансискиот план.

Височината на средствата се утврдува врз основа на програма за работа на Службата и документацијата за видовите, сложеноста и обемот на задачите, потребите на кадрите, условите за работа и другите околности кои се од влијание за утврдување височината на средствата.

Средствата за вршење на редовните работи на Службата ги остварува според извршената програма за работа и во рамките на оценката на резултатите на работата на Службата во текот на годината.

Утврдување на средствата за вршење на редовната работа и оценка за резултатите на работата на Службата врши Собранието на Заедницата.

Член 235

При утврдувањето на средствата за вршење на редовните работи на Службата на Заедницата, Заедницата обезбедува и средства за успешно функционирање на Службата (трошоци за набавка на

опрема, трошоци за изградба и адаптација на службени простории, средства за заедничка потрошувачка, изградба на станови за работници и слично).

Член 236

За извршување на задачите што не се предвидени со Програмата за работа на Службата на Заедницата, посебно кога се работи за посебни и посложени работи, Заедницата обезбедува средства за нивното извршување.

Член 237

Работното време на Службата на Заедницата изнесува 42 часа неделно.

Распоред на работното време во текот на неделата, како и времето за работа со странки ќе се регулира со општи акти на Советот на работната заедница на Службата во согласност со Собранието на Заедницата.

Член 238

Работник на Службата на Заедницата е должен да работи подолго од полното работно време и тоа:

1. во случај на несреќа која ќе ја задеси Службата на Заедницата (земјотрес, поплава, пожар и др.) или непосредно ѝ претстои, но само онолку време колку е неопходно да се спасат човечки животи или зачуваат материјалните средства;
2. кога е неопходно да се извршат работи кои се роковски определени со прописи;
3. кога е во интерес на народната одбрана неопходно да се извршат определени работи; и
4. во случаите предвидени со републички закон.

Член 239

Покрај работите и задачите кои Службата на Заедницата ги извршува со работници во работечки однос, а за вршење на поедини работи и задачи кои по својата природа не бараат во Службата да се утврди посебно работно место поради тоа што се повремени или привремени и не траат подолго од 30 дена во текот на една календарска година, ако со републички пропис не е поинаку определено, Службата на Заедницата може да ангажира работници за извршување на такви работи.

Член 240

За извршување на работи или задачи во смисла на претходниот член се воспоставува граѓанско-правен однос помеѓу Службата на Заедницата и работникот. Граѓанско-правниот однос се засновува со писмен договор кој во името на Службата го потпишува директорот.

Член 241

Како работи или задачи за чие извршување се воспоставува граѓанско-правен однос се сметаат:

1. работа на стручни комисији, лекарски и др.;
2. за извршување превод на акти од странски јазици;
3. извршување на дактилографски работи при непредвиден зголемен обем на работа;
4. донесување на огревен материјал, утовар, растовар и други слични услуги;
5. ангажирање на предавачи за одржување на советување и семинари.

Член 242

Работникот има право да отсутствува од работа до 7 работни дена во една календарска година со право на надоместок на личниот доход кој се утврдува со Правилникот за распределба на личните доходи.

Правото на отсуство од работа на работникот му припаѓа во следните случаи:

1. стапување на работникот во брак;
2. породување на член од потесното семејство;
3. полагање на стручен испит или испит на вонредно школување односно студирање;
4. смрт на член на потесното семејство;
5. смрт на член на поширокото семејство, односно на лица спрема кои работникот има посебни обврски;

6. тешко заболување на член од потесното семејство;

7. преселување на семејството во друг стан;

8. учество на спортски, културни и други слични натпревари и манифестации;

9. поради извршување на неопходни односно неодложни семејни или лични работи.

Решение за должината на траењето на отсуството по наведените основи донесува директорот на Заедницата и при тоа тој ги цени сите околности на случајот кои влијаат за донесување на решението.

Член 243

Решение за должината на траењето на отсуството секое време да престане со работа во Службата на Заедницата и да истапи од работната заедница под услов за тоа да ја извести Службата на Заедницата и да од денот на соопштувањето на својата намера остане на работа онолку време колку е определено со овој статут.

Член 244

Времето во кое работникот е должен да остане на работа во случај на престанок на работа во Службата на Заедницата се определува на основа должината на работниот стаж и тоа:

1. до 5 години работен стаж	1 месец
2. над 5 до 10 години работен стаж	2 месеци
3. над 10 до 15 години работен стаж	3 месеци
4. над 15 до 20 години работен стаж	4 месеци
5. над 20 до 25 години работен стаж	5 месеци
6. над 25 години работен стаж	6 месеци

На раководните работници отказниот рок им изнесува 6 месеци.

Член 245

Работник кој самоволно престане со работа во Службата на Заедницата или спротивно на одредбата од став 1 и 3 од член 100 од Основниот закон за работните односи неоправдано изостане од работа 7 (седум) работни дена му престанува работата во Службата на Заедницата од првиот ден кога престанал да работи што се утврдува со одлука на овластениот орган на работната заедница на Службата. Приговорот против одлуката не го одлага нејзиното извршување.

Постапката за престанок на работа по основ на претходниот став поблиску ќе се регулира со Правилникот за меѓусебните работни односи на работниците на Службата на Заедницата.

Глава IX

НАРОДНА ОДБРАНА

Член 246

Работните луѓе на Службата на Заедницата имаат право и должност да учествуваат во заштитата и одбраната на независноста и територијалната целост на СФРЈ како социјалистичка заедница на рамноправни народи и народности и за таа цел формираат вооружени единици за одбрана и единица за заштита од воени дејствија, елементарни и други несреќи, користејќи ги целосно своите материјални средства.

Член 247

Службата на Заедницата подготвува план за организација на работата и вршење услуги на осигурените лица во случај на војна и во таа смисла ги оспособува своите кадри.

Службата подготвува план за евакуација на луѓето и материјалните средства.

Сите планови од народната одбрана во Службата мора да бидат усогласени со плановите на општествено-политичката заедница.

Член 248

Службата на Заедницата е должна да ги извршува одлуките на општествено-политичките заедници што се однесуваат за воени подготовки, извршување работи под такви услови како и други обврски утврдени со плановите на општествено-политичките заедници.

Член 249

За извршување на задачите од областа на народната одбрана што се предвидени со Законот за народна одбрана и овој статут, Советот на работната заедница формира комисија за народна одбрана која раководи, ги проучува, усмерува и координира воените подготовки за заштита и одбрана на работната заедница.

Комисијата му предлага на Советот општи акти за регулирање на прашањето од народната одбрана.

Член 250

Работната заедница обезбедува потребни финансиски средства за организирање, вооружување, опремување и обука на единиците за одбрана и заштита, како и приспособување и одржување засолништа или други поволни простории за таква цел.

Член 251

Работните луѓе на Службата на Заедницата се должни да ги чуваат како тајна сите податоци, документи, планови и други акти кои се однесуваат на всените подготовки, а се прогласени или определени со Законот за народна одбрана како тајни.

Член 252

Службата на Заедницата ќе донесе Правилник со кој ќе бидат регулирани посебните должности на органите на управувањето и на членовите на работната заедница во врска со подготовките во случај на војна.

Глава X

СТАТУТ И ДРУГИ ОПШТИ АКТИ
НА ЗАЕДНИЦАТА

Член 253

Покрај Статутот, Заедницата донесува: правилници, деловници и одлуки со нормативен карактер. Со правилниците и одлуките се регулираат прашањата за кои со закон и овој статут е предвидено да се регулираат со такви акти.

Со деловници се регулира начинот на работата на органите на управувањето на Заедницата.

Член 254

Со цел за поцелосно регулирање на спроведувањето на здравственото осигурување и неговото финансирање, како и спроведувањето на самоуправувањето во Заедницата, Заедницата задолжително ги донесува следните општи акти;

1. Правилник за избор и отповикување на членовите на органите на управувањето на Заедницата;

2. Правилник за начинот на остварувањето на здравствената заштита и другите права од здравственото осигурување;

3. Правилник за индикациите, стандардите за материјали и за роковите на траењето на протетичките и ортопедските средства и санитарните справи, за очните и слухните помагала, како и помагалата за овозможување на гласен говор;

4. Правилник за индикациите за забно-протетичка помош, стандардите за материјали од кои се изработуваат забно-протетичките средства и за роковите на траењето на тие средства;

5. Правилник за утврдување на основите и начинот на пресметувањето и плаќањето на придонесот за здравствено осигурување;

6. Деловници за работа на органите на управувањето на Заедницата;

7. Правилник за формирање, составот и работата на лекарските комисии;

8. Правилник за начинот на препишување, издавање и наплатување на лековите што им се препишуваат на осигурените лица;

9. Одлука за учество на осигурените лица во трошоците при користењето на здравствена заштита, Одлука за стапките на придонесот, Одлука за височината на погребните трошоци, Одлука за надоместок на патните и дневните трошоци на осигурените лица, Одлука за висината на спремата за новородено дете и други одлуки.

Покрај општите акти од претходниот став можат за одделни прашања да се донесуваат и други општи акти, до колку за тоа се покаже потреба или ако се предвиди со закон или други прописи.

Член 255

Преднацртите на Статутот и другите општи акти ги подготвува Службата на Заедницата.

Нацртот за измените и дополненијата на Статутот и другите општи акти ги утврдува Извршниот одбор на Собранието на Заедницата.

Член 256

Измени и дополненија на Статутот може да предлагаат:

1. $\frac{1}{3}$ од членовите на Собранието;
2. Извршниот одбор на Собранието;
3. Одборите на осигурениците во работните организации;
4. Работната заедница на Службата на Заедницата.

Член 257

Предлогот за измени и дополненија на Статутот се смета за прифатен ако за него гласаат $\frac{2}{3}$ од присутните членови на Собранието на Заедницата.

Предлогот се доставува во писмена форма со објаснување.

Член 258

Собранието на Заедницата е должно да спроведе постапка за изјаснување на осигурениците пред да се усвојат измените и дополнувањата на Статутот односно пред донесувањето на општите акти, и тоа:

1. кога се воспоставуваат нови или се укинуваат постојните права од здравственото осигурување;
2. за прашањата од членот 29 на овој статут.

Член 259

Изјаснувањето на осигурениците за случаите предвидени со овој статут се врши преку:

1. одборите на осигурениците во работните организации;
2. собираите на осигурениците;
3. преку дневниот печат и други средства за информирање.

Собранието на Заедницата го утврдува за секој конкретен случај на донесување на општ акт, начинот на изјаснувањето на осигурениците од претходниот став, како и рокот во кој треба изјаснувањето да се изврши.

Член 260

Собранието на Заедницата може во зависност од значењето на општиот акт, пред неговото донесување да го достави на мислење на:

- Собранието на општината Гостивар,
- Општинската конференција на ССРМ,
- Општинската конференција на Сојузот на синдикатите — Гостивар,
- професионалните организации на осигурениците, како и здруженијата на пензионерите и инвалидите на трудот.

Собранието на Заедницата може одделни општи акти да ги достави на мислење и на други органи и организации.

Член 261

Кога Собранието прими предлог на општ акт за кој задолжително според овој статут треба да се изјаснат осигурениците, го утврдува поднесениот предлог на општиот акт како свој предлог со евентуални измени и дополненија и го доставува на изјаснување на осигурениците.

Откако осигурениците ќе се изјаснат по предлогот на општиот акт на начинот предвиден со овој статут, Службата на Заедницата ги средува и систематизира забелешките, предлозите и мислењата на осигурениците и ги доставува на Собранието на разгледување при донесување на конкретниот општ акт.

Кога предлогот на општиот акт, во смисла на овој статут, не треба задолжително да се достави на изјаснување на осигурениците, односно кога мислењата, забелешките и предлозите на осигурениците се разгледаат, Собранието согласно одредбите на деловникот за работа на Заедницата го донесува општиот акт.

Член 262

Општите акти на Службата на Заедницата кои подлежат на согласност на Собранието не можат да влезат во сила пред да се прибави согласност. Забелешките и ставовите на Собранието дадени на општиот акт задолжително ги разгледува органот на Службата на Заедницата и истите ги усвојува или со образложение ги враќа на Собранието. Ако Собранието и натаму остане при своите забелешки и ставови и не го усвои образложението од органот на Службата, органот дадените забелешки задолжително ги усвојува.

Член 263

Статутот и другите општи акти на Заедницата влегуваат во сила осмиот ден по објавувањето во „Службен весник на СРМ“, до колку со општиот акт не е поинаку определено.

Член 264

Извршниот одбор дава пречистен текст на општите акти кои ги донесува Собранието.

Член 265

Задолжително толкување на одделни одредби на овој статут и другите општи акти дава Собранието на Заедницата.

Глава XI

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 266

Сите права и обврски на осигурените лица кои се регулираат со овој статут се применуваат од 1 јануари 1972 година.

Член 267

Службата на Заедницата установена со овој статут почнува со работа на 1 јануари 1972 година.

Конституирањето на Службата ќе го изврши Заедницата во согласност со овој статут и општите акти донесени врз основа на него најдоцна до 31 март 1973 година.

Службата на Заедницата, по пропишана постапка, затечените работници на Комуналниот завод за социјално осигурување — Гостивар, ќе ги распореди на работа според актот за систематизацијата на работните места донесен по начелата и постапката утврдени со овој статут, до колку ги исполнуваат условите за работното место.

Член 268

Осигурените лица кои на денот на почетокот на применувањето на овој статут користат право од здравственото осигурување по прописите што важеле до тој ден ги користат од тој ден тие права по одредбите на овој статут и општите акти донесени врз основа на него, ако е тоа за нив поповолно.

Ако осигурените лица од претходниот став не ги исполнуваат условите пропишани со одредбите на овој статут и општите акти донесени врз основа на него за користење на правата што им се признаени по поранешните прописи, го продолжуваат започнатото користење на тие права според одредбите на овој статут и општите акти на Заедницата, како да ги исполнуваат условите предвидени со овој статут односно општите акти.

Правата од ставот 1 и 2 на овој член, осигурените лица можат да ги користат најмногу 6 месеци од почетокот на примената на овој статут.

Член 269

Осигурените лица здравствената заштита ќе ја користат врз основа на здравствените легитимации издадени според поранешните прописи и по 1 јануари 1972 година, се додека тие не бидат заменети со нови здравствени легитимации усогласени според овој статут, а најдоцна до крајот на 1972 година.

Член 270

Овој статут влегува во сила осмиот ден по објавувањето во „Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“, а ќе се применува од 1 јануари 1972 година.

Сите досега донесени привремени акти ќе се применуваат доколку не се во спротивност со одредбите на овој статут, односно до донесувањето на соодветни општи акти врз основа на закон и овој статут, но најмногу шест месеци по влегувањето во сила на овој статут.

СОБРАНИЕ НА ЗАЕДНИЦАТА
НА ЗДРАВСТВЕНОТО ОСИГУРУВАЊЕ
НА РАБОТНИЦИТЕ — ГОСТИВАР

Број 02-482
23 февруари 1973 година
Гостивар

Претседател,
Томе Давидоски, с. р.

Описан делРЕГИСТАР НА ПРЕТПРИЈАТИЈАТА
И ДУКАНИТЕ

Окружниот стопански суд во Скопје објавува дека во регистарот на претпријатијата и дуќаните, рег. бр. 205, страна 228, книга VII е запишано следното: Кон „Инпрес“ — трговско претпријатие за промет со индустриски и прехранбени стоки — Скопје, согласно со одлуката на работничкиот совет на „Инпрес“ — трговско претпријатие за промет со индустриски и прехранбени стоки — Скопје, број 02/2860 од 1. III. 1973 година и одлуките на работничкиот совет на Производното претпријатие „Билјана“ — Скопје, број 02-131 од 2. III. 1973 година, 02-132 од 2. III. 1973 година и број 02-133 од 3. III. 1973 година се присоединува Производното претпријатие „Билјана“ — Скопје. Од Окружниот стопански суд во Скопје, Фи. бр. 235 од 20. III. 1973 година. (528)

Окружниот стопански суд во Скопје објавува дека во регистарот на претпријатијата и дуќаните, рег. бр. 335, страна 422, книга VII е запишано следното: Автотранспортното претпријатие за превоз на патници и стока „Пролетер“ — Скопје, со решението на Собранието на град Скопје, број 07-719 од 30. I. 1973 година се става под присилна управа. За членови на Одборот за присилна управа на Автотранспортното претпријатие за превоз на патници и стока „Пролетер“ — Скопје, со решението број 14-5277/1 од 1. III. 1973 година се назначени

следните лица: Јонче Сековски, дипломиран економист од Скопје, на работа во АТШ „Вардар“, во својство на финансиски директор и Живко Масларовски, сообраќаен техничар од Скопје, на работа во Републичкиот секретаријат за индустрија и трговија, во својство на сообраќаен инспектор.

За присилен управник и претседател на Одборот за присилна управа на Автотранспортното претпријатие за превоз на патници и стока „Пролетер“ — Скопје, со решението на Собранието на град Скопје, број 07-719 од 30. I. 1973 година е назначен Панговски Илија Крсто, кој претпријатието под присилна управа ќе го потпишува, задолжува и раздолжува, во границите на овластувањето, со новоназначениот потписник Сековски Ташков Јован.

Обврската пред банката е со два потписа.

На досегашните потписници на споменатото претпријатие и тоа: Цветковски Тихомир, в.д. генерален директор, Димитријевиќ Слободан, в.д. финансиски директор, дипломиран економист и Мешков Глигор, им престанува правото за потпишување, бидејќи се разрешени од должност.

Од Окружниот стопански суд во Скопје, Фи. бр. 198 од 22. III. 1973 година. (529)

Окружниот стопански суд во Скопје објавува дека во регистарот на претпријатијата и дуќаните, рег. бр. 688, страна 100, книга VIII е запишано следното: Дејноста на Самостојната организација на здружен труд, со својство на правно лице — Погон „Петровец“ — село Петровец, при ЗИК „Скопско Поле“ — Скопје — Организација во состав на Здружениот земјоделски прехранбен комбинат „Македонија“ — Здружено претпријатие — Скопје, согласно со одлуката на централниот работнички совет на Комбинатот „Скопско Поле“ — Скопје, број 02-59 од 14. I. 1972 година, од одржаната седница на 13. I. 1972 година, во иднина е:

— производство, преработка и промет со сточарски, полјоделски, лозарски, овоштарски, градинарски и на други земјоделски производи;

— производство, доработка и промет со семенски и посадочен материјал како на површините на погонот така и на површините на другите земјоделски производители — кооперанти на погонот;

— производство, преработка и промет со млеко и млечни производи, на месо и месни производи;

— производство на јуници за ремонт на стадото во погонот и кај кооперантите, како и промет со приплодни грла;

— тов и промет со машки, женски грла од крупен добиток;

— откуп, преработка и промет со земјоделски, сточарски, градинарски, овоштарски и други производи од претходните точки од своите кооперанти и од други производители;

— производство, преработка и промет со сточна храна;

— производство и промет на алкохолни и безалкохолни пијалоци;

— производство, преработка и промет со градежен материјал (греди, даски и др.);

— вршење на столарски работи;

— вршење услуги со земјоделски машини, со транспортните средства на кооперантите и на други земјоделски производители;

— вршење оправка и ремонт на земјоделска механизација (пумпи, агрегати за наводнување и др.), на транспортни средства на возила за свои потреби и за потребите на други лица;

— кооперирање со индивидуалните земјоделски производители, откуп и промет на нивните производи;

— вршење угостителска дејност;

— преработка на зрнени и други земјоделски производи и вршење услуги, преработка за потребите на други лица (мелнички услуги и др.);

— промет со индустриски прехранбени производи, со колонијални стоки, деликатесни производи, со репроматеријали за потребите на земјоделството, како и со друга индустриска стока во својата трговска мрежа;

— вршење промет со производите и стоките од својата дејност на големо и мало.

Од Окружниот стопански суд во Скопје, Фи. бр. 136/72 од 5. III. 1973 година. (532)

ТАРИФА

ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ОГЛАСИ ВО „СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА СРМ“

1. — СУДСКИ ОГЛАСИ: бракоразводни парници, оставински расправи, прогласување за неважни полиси, барирани чекови, повикување на наследници со непознато место на живеење и сл. — 40,00 нови динари;

2. — Запишување во судскиот регистар на организациите на здружен труд паушално — 240,00 нови динари;

3. — Ликвидации на работни организации — 5,00 нови динари за еден квадратен сантиметар во весникот;

4. — Регистрации на занаетчиски дуќани и работилници и престанок со работа на занаетчиски дуќан — 50,00 нови динари;

5. — Конкурси и јавни наддавања — 4,00 нови динари за еден квадратен сантиметар во весникот;

6. — Огласување за неважни печати и штембили од збор — 2,00 нови динари;

7. — МАЛИ ОГЛАСИ: здравствени легитимации, работни книшки, ученички книшки, свидетелства, воени документи, ловечки исправи, оружен лист и други слични огласи — 8,00 нови динари;

8. — Објавување акти на работните организации и самоуправните интересни заедници — 8,00 нови динари од еден сантиметар во весникот.

Горните цени (паушалните износи) се однесуваат на огласи што се објавуваат според вообичаениот текст. Ако текстот е поголем од вообичаениот се доплатува разлика.

За да се објави оглас во „Службен весник на СРМ“ парите треба да се испраќаат однапред на жиро сметка 40100-601-128 кај Службата на општественото книговодство — Скопје.

Оваа тарифа ќе се применува од 1 јануари 1974 година.

СОДРЖИНА

Страна

425. Правилник за униформата и функционалните ознаки, како и за заштитната опрема на работниците на професионалните противпожарни единици — — — 1193

Општи акти на самоуправните интересни заедници

150. Одлука за финансирање на стручните услуги за категоризација на деца и младици на осигуреници со пречки во психофизичкиот развој преку центрите за социјални работи во општините на подрачјето на Заедницата — — — 1195

151. Статут на Заедницата на здравственото осигурување на работниците — Гостивар 1195